

UCHWAŁA NR XVIII/349/12
RADY MIASTA GDYNI
z 28 marca 2012 r.

**w sprawie przyjęcia raportu z realizacji w 2011 roku w Gdyni Gminnego
Programu Przeciwdziałania Narkomanii.**

Na podstawie art.18 ust. 1 i ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 Nr 142 poz. 1591 z późn. zmianami¹), w związku z art. 10 ust. 3 oraz art. 11 ust. 1 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ²) uchwała się co następuje:

§ 1

Przyjmuje się raport z realizacji w 2011 r. Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, który stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta Gdyni

dr inż. Stanisław Szwabski

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. nr 172, poz. 1441 i nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, nr 106, poz. 675 i Nr 40, poz. 230 oraz z 2011 r. Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 21, poz. 113, Nr 217, poz. 1281 i Nr 149, poz. 887

***Raport z realizacji
Gminnego Programu Przeciwdziałania
Narkomanii
w 2011 roku***

I. WPROWADZENIE

Wśród potrzeb społecznych i wynikających z nich zadań gminy wymienić należy ochronę zdrowia, w tym m.in. zapobieganie i rozwiązywanie problemów narkotykowych. Powyższy zakres realizowany jest m.in. w oparciu o następujące akty prawne, tj.:

- *Ustawę z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,*
- *Ustawę z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,*
- *Ustawę z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,*
- *Ustawę z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*
- *Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011 -2016*
- *Uchwałę Nr III/33/10 Rady Miasta Gdyni z dnia 22.12.2010 w spr.: przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2012,*
- *Uchwałę Nr XVII/417/08 Rady Miasta Gdyni z dnia 27.02.2008 w spr.: przyjęcia „Gdyńskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013”*
- *Narodowy Program Zdrowia na lata 2007- 2015*
- *Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011- 2015*
- *Ustawę z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej*
- *Ustawę z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariatu .*

W oparciu o zapisy obowiązujących aktów prawnych władze lokalne dążą do zapobiegania uzależnieniu od środków psychoaktywnych poprzez zahamowanie tempa wzrostu popytu na narkotyki, realizację odpowiednio dobranych programów profilaktycznych oraz zapewnienie dostępu do leczenia osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych i członkom ich rodzin.

Stosując termin „substancje psychoaktywne” należy rozróżnić środki wytwarzane i dystrybuowane legalnie (np. tytoń, leki i substancje produkowane w celach technicznych), jak i nielegalnie (narkotyki). Przy czym część substancji wytwarzanych legalnie może być używana niewłaściwie (*leki używane bez wskazań lekarskich lub inaczej niż zalecono, rozpuszczalniki techniczne używane do oształamiania się*).

Osiągnięcie celów *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* było możliwe dzięki współpracy wszystkich środowisk lokalnych działających zgodnie z zasadami:

- 1) współpracy
- 2) systemowości
- 3) realizmu
- 4) kontekstu innych uzależnień
- 5) dostępu do informacji
- 6) rzetelności i dokładności w wykonywaniu zadań .

W realizacji *Gminnego Programu* uczestniczyły następujące podmioty:

- Komenda Miejska Policji,
- Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień,
- Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe. Poradnia Profilaktyki Uzależnień,
- Centrum Zdrowia Psychicznego,
- podmioty lecznicze,
- placówki edukacji,
- Straż Miejska,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego „Dziadka”,
- parafie,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny,
- organizacje pozarządowe,
- Rady Dzielnic.

II. SKALA ZJAWISKA NARKOMANII W GDYNI

Rozmiar problemów narkotykowych w naszym mieście rozpoznajemy dzięki raportom następujących służb: organów ścigania, podmiotów leczniczych, pomocy społecznej, placówek oświaty. Zgodnie z kompetencją każdy z wymienionych podmiotów podejmuje działania na rzecz zminimalizowania zagrożeń związanych z uzależnieniem od środków psychoaktywnych.

Skala przestępczości narkotykowej

Systematyczną kontrolę osób, środków transportu i towaru pod kątem ujawnienia przemytu narkotyków prowadzą służby celne. Z raportu Izby Celnej w Gdyni za okres od stycznia do grudnia 2011 r. wynika, iż służby celne zatrzymały, ujawniły i zajęły na terenie gminy Gdynia niżej wymienione ilości środków odurzających i substancji psychoaktywnych.

Tabela nr 1: Zajęte ilości środków odurzających i substancji psychoaktywnych w Gdyni w latach 2010 - 2011

Lp.	Rodzaje narkotyków	Ilość wykryta w 2010 r.	Ilość wykryta w 2011 r.
1.	2.	3.	
1.	marihuana	1 g	2495,69 g
2.	ekstazy	8 sztuk	96 g
3.	kokaina	86400 g	-
4.	heroina	0,5 g	-
5.	amfetamina	-	307,48 g
6.	haszysz	-	96 g

Źródło: Izba Celna w Gdyni

Wykrywalność narkotyków przez funkcjonariuszy Izby Celnej w Gdyni w przeciągu dwóch lat potwierdza, iż marihuana i ekstazy to środki, na które jest duże zapotrzebowanie.

Z raportu Komendy Miejskiej Policji w Gdyni wynika, iż na „gdyńskim rynku”- analogicznie jak w 2010 r. w 2011 r. - dominującym narkotykiem była marihuana oraz amfetamina. W 2011 r. w statystyce policyjnej odnotowano również liczne przypadki zażycia

mefedronu³.

Działania Komendy Miejskiej Policji w Gdyni w świetle respektowania zapisów *Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.* na terenie Gdyni w okresie od 2010 r. do 2011 r. przedstawia tabela nr 2.

Tabela nr 2: Przestępstwa narkotykowe i wykrywalność sprawców w Gdyni w latach 2010-2011

Jednostka/ komisariat	Czyny stwierdzone		Sprawcy			
			ogółem		w tym nieletni ⁴	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Śródmieście	167	47	33	36	2	-
Wzgórze św. Maksymiliana	130	38	34	16	8	1
Chylonia	85	86	28	56	4	12
Karwiny	171	46	29	24	14	1
Oksywie	292	58	35	37	12	11
Witomino	216	66	38	50	7	5
KMP	1061	339	197	231	47	30

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gdyni

Powyższe dane wskazują, iż w 2011 r. co siódmy sprawca *czynu zabronionego* to osoba nieletnia poniżej 17 r.ż, natomiast w 2010 r. co czwarty nieletni był sprawcą *przestępstwa narkotykowego*. Przestępstwa związane z narkomanią to głównie rozbój, wymuszanie, kradzieże mienia (w tym kradzieże sklepowe). Nie można wykluczyć, iż inne przestępstwa, w tym na podłożu seksualnym (tzw. „tabletki gwałtu”), są popełniane także pod wpływem środków odurzających.

W 2010 r. i 2011 r. Wydział Kryminalny KMP w Gdyni wskazuje „dostawy na telefon” jako podstawowy sposób dystrybucji narkotyków. Osoby zamierzające nabyć środki odurzające kontaktują się z dilerem poprzez telefon, a przekazanie środków następuje w umówionym miejscu na terenie Gdyni. Według tego samego źródła informacji osoby posiadające narkotyki są najczęściej w wieku od 16 do 34 r. ż.

³ Organiczny związek chemiczny stosowany jako stymulant

⁴ Nieletni to osoby poniżej 17 r.ż.

Interwencje, pomoc osobom z problemem narkotykowym

W 2011 r. SPZOZ Miejska Stacja Pogotowia Ratunkowego w Gdyni rozpoznała zatrucie środkami narkotycznymi na poziomie roku 2010, tj u 55 osób, w tym:

- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem opiatów:*

3

- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem innych niż kokaina środków pobudzających, w tym kofeiny:*

1

- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane nadmiernym przyjmowaniem środków wyżej wymienionych oraz innych środków psychoaktywnych:*

21.

- *zatrucie środkami narkotycznymi i psychodysleptycznymi (halucynogennymi):* 30.

Dla porównania dwa lata wcześniej, tj. w 2009 rozpoznano 44 zatrucia środkami, o których wyżej mowa.

W 2011 r. NZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego w Gdyni zarejestrowało ogółem 52 pacjentów z rozpoznaniem zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych. Wśród nich stwierdzono:

- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem opiatów:*

9

- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem kanabinoli⁵:*

5

- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem leków uspokajających i środków nasennych:*

25

- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem kokainy z kofeiną:*

5

- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem innych środków psychoaktywnych:*

8.

⁵ Kanabinol – organiczny związek chemiczny, kannabinoid występujący w konopiach. Wykazuje działania psychoaktywne.

W 2010 r. w NZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego w Gdyni 55 pacjentów korzystało ze świadczeń medycznych z rozpoznaniem zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych.

Z danych pozyskanych od Zespołu Kuratorów Rodziny i Zespołu Kuratorów dla Dorosłych Sądu Rejonowego w Gdyni wynika, iż na przestrzeni trzech lat zmniejszyła się liczba osób znajdujących się pod dozorem kuratora w związku z przestępstwami popełnionymi wbrew przepisom *Ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii*. W latach 2009-2011 dozorem uwarunkowanym wyżej przedstawionym zakresem objęto:

- w 2009 r.: 66 osób,
- w 2010 r. : 60 osób
- w 2011 r. : 52 osób.

Z informacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni wynika, iż w 2011 r. :
- opieką socjalną objęto 20 rodzin, w których występował problem narkomanii.

W 2010 r. liczba ta wynosiła 29, a w latach 2007-2009 : 19,
- pomocą społeczną z racji problemów narkotykowych i trudnej sytuacji materialnej w 2011 r. objęto 22 osoby, natomiast rok wcześniej 31 osób.

Innym źródłem danych dotyczących obszaru problemu uzależnienia od środków psychoaktywnych w Gdyni jest raport Edukacyjnej Kliniki Centrum Arrupe Poradni Profilaktyki Uzależnień. Klinika działa jako niepubliczna specjalistyczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna od lipca 2004 r. W 2011 r. w placówce tej terapią indywidualną objęto ogółem 52 osoby używające lub uzależnione od środków psychoaktywnych, w tym: 46 osób w wieku od 14 do 26 r.ż., 6 osób w wieku powyżej 26 r.ż. Liczbę pacjentów kliniki w ostatnich 3 latach przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3: Liczba pacjentów Edukacyjnej Kliniki Centrum Arrupe Poradni Profilaktyki Uzależnień za okres 2009 - 2011

Lp.	Rok	Liczba pacjentów terapii indywidualnej i grupowej	Wiek 14-26 r.ż.	Powyżej 26 r.ż.
1.	2009	66	52	14
2.	2010	53	49	4
3.	2011	52	46	6

Źródło: Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe Poradnia Profilaktyki Uzależnień

Obraz skali problemów narkotykowych przedstawiają również dane uzyskane z Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni, który sprawuje opiekę nad dziećmi z rodzin zagrożonych patologią społeczną oraz rodzinami dysfunkcyjnymi. W 2011 r.:

- w Ognisku Wychowawczym w 1 rodzinie rozpoznano problem uzależnienia od środków psychoaktywnych (w 2010 r.: 1);
- w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w 9 rodzinach rozpoznano problem uzależnień (w 2010 r.: 7).

Najbardziej miarodajnym źródłem informacji o rozmiarach problemów narkotykowych w Gdyni jest raport SPZOZ Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień (OPiTU). W OPiTU terapią uzależnień od środków psychoaktywnych zajmuje się znajdująca się w strukturze Przychodni Terapii Uzależnień (PTU) działająca przy ul. Chrzanowskiego 3/5 w Gdyni.

Dane porównawcze dotyczące liczby pacjentów objętych opieką w okresie ostatnich pięciu lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 4: Liczba pacjentów PTU w Gdyni - osób uzależnionych od narkotyków za okres 2007-2011

Lp	Rok	Liczba osób uzależnionych
1.	2011	452
2.	2010	440
3.	2009	368
4.	2008	306
5.	2007	317

Źródło: Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni

Widoczną w tabeli wzrastającą liczbę zarejestrowanych pacjentów – osób uzależnionych od narkotyków można tłumaczyć zwiększeniem:

- aktywności promocyjnej ośrodka,
- przepływem informacji o ofercie ośrodka,
- świadomości na temat szkód związanych z narkotykami, a tym samym motywacji osób uzależnionych do podjęcia leczenia.

Liczba zarejestrowanych pacjentów w Przychodni Terapii Uzależnień w zależności od rodzaju zażywanych środków psychoaktywnych przedstawia tabela nr 5.

Tabela nr 5: Liczba pacjentów PTU w Gdyni i rodzaj zażywanych środków psychoaktywnych w latach 2009-2011

Lp.	Rodzaje uzależnienia	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
1.	Opiaty	26	31	17
2.	Kanabinole	62	54	62
3.	Środki nasenne	18	13	7
4.	Kokaina	13	11	5
5.	Środki pobudzające	15	17	27
6.	Halucynogeny	0	0	0
7.	Nikotyna	6	6	8
8.	Środki wziewne	1	0	0
9.	Środki mieszane	146	183	200
Ogółem		287	315	326

Źródło: PTU w Gdyni

W poprzednich latach dużym problemem były substancje zwane „dopalaczami”. Dzięki nowelizacji Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii dostęp do dopalaczy został skutecznie ograniczony, a handel nimi zmarginalizowany. Dane Krajowego Konsultanta Toksykologii Klinicznej wskazują na wyraźny spadek zgłaszanych interwencji medycznych związanych z dopalaczami pod koniec 2010 i na początku 2011. Jest to jeden ze wskaźników mogących świadczyć o spadku dostępności do tzw. dopalaczy na rynku⁶.

Niestety, oficjalny zakaz sprzedaży „dopalaczy” (likwidacja sklepów) spowodował rozwój sprzedaży produktu w systemie internetowym.

W ogólnej liczbie zarejestrowanych w 2011 r. pacjentów PTU 15 osób przechodziło terapię w związku z używaniem dopalaczy (mefedron), natomiast w 2010 r. było to 19 osób. Raporty dotyczące używania dopalaczy przekazywane są do Pomorskiego Centrum Toksykologii w Gdańsku.

Strukturę wieku pacjentów uzależnionych zarejestrowanych w PTU w latach 2009-2011 przedstawia tabela nr 6 i nr 7.

Tabela nr 6: Struktura wieku pacjentów do 18 r.ż. uzależnionych zarejestrowanych w PTU w latach 2009-2011

Lp.	Struktura wieku	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
1.	Poniżej 14 r.ż.	8	7	7
2.	15 r.ż.	11	11	17
3.	16	10	17	28
4.	17	18	23	27
5.	18	12	19	27
Ogółem		59	77	106

Źródło: PTU w Gdyni

⁶ Notatka informacyjna pt. „Dopalacze” Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii

Tabela nr 7: Struktura wieku pacjentów powyżej 18 r.ż. uzależnionych zarejestrowanych w PTU w latach 2009-2011

Lp.	Struktura wieku	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
1.	19-21	37	43	45
2.	22-30	120	158	162
3.	Powyżej 30 r.ż.	152	162	139
Ogółem		309	363	339

Źródło: PTU w Gdyni

Tabela nr 8: Liczba pacjentów uzależnionych zarejestrowanych w PTU w latach 2009-2011 z podziałem na grupy wiekowe

Rok	Ogółem liczba leczonych	Leczenie do 18 r.ż.	%	Leczeni od 19 do 21 r.ż.	%	Leczenie od 22 do 30 r.ż.	%	Leczeni powyżej 30 r.ż.	%
2009	368	59	16	37	10	120	32,6	152	41,3
2010	440	77	17,5	43	9	158	35,9	162	36,7
2011	445	106	23,8	45	10,1	162	36,4	139	31,2

Źródło: PTU w Gdyni

W omawianym okresie czasu liczba ogółem leczonych osób wzrosła z 368 do 445. Najliczniejszą grupę leczonych stanowią osoby między 22 a 30 r.ż. Zwraca uwagę zmniejszająca się w omawianym okresie czasu liczba osób powyżej 30 r.ż. korzystających z oferty PTU. Niepokój budzi zwiększająca się liczba osób do 18 r.ż. uczęszczających na terapie do PTU. W 2011 r. 23% zarejestrowanych pacjentów w PTU to osoby do 18 r.ż., gdy w 2010 r. procentowy wskaźnik osób niepełnoletnich wynosił 17,5%.

Istnieje duże prawdopodobieństwo, że młodzież sięga po narkotyki w związku z problemami związanymi z okresem adolescencji, trudnościami z ustaleniem hierarchii wartości itp.

Omawiając działalność PTU nie można pominąć działań związanych z terapią prowadzoną wobec osób uzależnionych od tzw. środków niechemicznych. Wśród nich należy wymienić hazard, uzależnienie od komputera, zakupów, seksu. Hazard, a także inne niechemiczne uzależnienia prowadzą do różnego rodzaju problemów zarówno u samych graczy – pacjentów, jak i ich rodzin oraz najbliższego środowiska społecznego.

W 2010 r. z pomocy skorzystało 76 osób, w 2011 r. - 83 osoby.

III. WYKAZ PLACÓWEK REALIZUJĄCYCH ZADANIA Z ZAKRESU PROFILAKTYKI UZALEŻNIENIA OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH

⇒ **SPZOZ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień**, w skład którego wchodzi:

Przychodnia Terapii Uzależnień z siedzibą przy ul. Chrzanowskiego 3/5 Gdynia, tel. (58) 620-88-88;

⇒ **Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe**. Poradnia Profilaktyki Uzależnień przy ul. Tatrzańskiej 35, Gdynia tel.: (58) 620-66-90, interwencyjny telefon czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8⁰⁰ - 16⁰⁰: (600) 016-059

⇒ **placówki oświatowe**,

⇒ **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej** w Gdyni, ul. Grabowa 2,

⇒ **Zespół Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego „Dziadka”** w Gdyni,

w strukturze którego są:

- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
- Ognisko Wychowawcze
- Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego
- Punkt Konsultacyjno-Diagnostyczny dla Rodzin i Dzieci z FAS,

⇒ **Ośrodek Interwencji Kryzysowej** prowadzony przez Stowarzyszenie „Razem”, ul. Biskupa Dominika 25, Gdynia ; całodobowy telefon interwencyjny (58) 622-22-22,

⇒ **Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji**, ul. Olimpijska 5 Gdynia /kluby sportowe/

⇒ **Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Gdyni**

⇒ **organizacje pozarządowe:**

- Klub Kolarski Trek Gdynia
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży "Vitava"
- Gdyńskie Stowarzyszenie "Familia"
- Gdyńskie Stowarzyszenie Integracyjne "Promyk" (do 09.06.2011 r.)
- Stowarzyszenie Społecznej Edukacji "Non Stop"
- Gdyńskie Stowarzyszenie "Familia"
- Parafia p.w. Judy Apostoła
- Stowarzyszenie na rzecz Wspierania i Rozwoju Rodziny "Perspektywa"
- Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej "Mrowisko"
- Stowarzyszenie Rozwoju Zawodowego i Osobistego "Zielona Myśl"
- Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wsparcia Społecznego

-Fundacja „Szkwał”

- Stowarzyszenie Św. Mikołaja Biskupa.

Równie aktywnie w realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii uczestniczyły:

⇒ **Komenda Miejskiej Policji,**

⇒ **Straż Miejska**

⇒ **SPZOZ Miejska Stacja Pogotowia Ratunkowego i gdyńskie szpitale .**

IV. DOSTĘPNOŚĆ DO LECZENIA I FORMY TERAPII

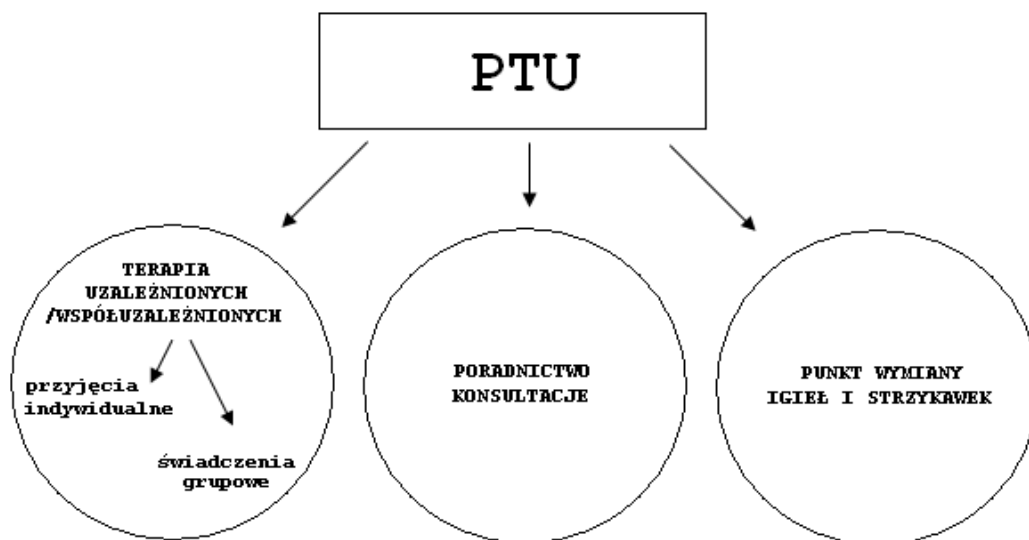
1. Przychodnia Terapii Uzależnień przy ul. Chrzanowskiego 3/5 Gdynia, jednostka organizacyjna SPZOZ Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni, tel. (58) 620-88-88.

Przychodnia czynna jest codziennie od *poniedziałku do piątku* w godz. 8⁰⁰ - 19⁰⁰. Istnieje możliwość rejestracji telefonicznej.

Zakres usług PTU obejmuje:

- leczenie, terapię uzależnionych;
- leczenie, terapię rodzin (wspóluz.);
- poradnictwo, konsultacje dla nauczycieli, pedagogów, rodziców mających kłopoty z dziećmi i młodzieżą eksperymentującą lub zażywającą narkotyki;
- punkt wymiany igieł i strzykawek czynny codziennie w godzinach pracy przychodni.

Pacjenci przyjmowani są na bieżąco, nie ma kolejki oczekujących na pierwszą wizytę.

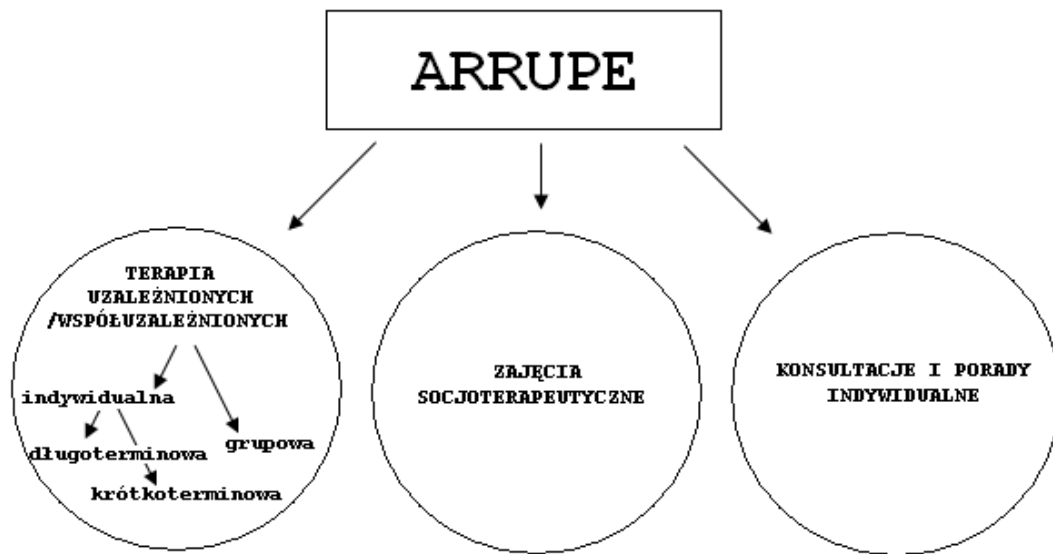

2. Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe. Poradnia Profilaktyki Uzależnień przy ul. Tatrzańskiej 35, Gdynia tel.: (58) 620-66-90. Przychodnia czynna jest od *poniedziałku do piątku* w godz. 8⁰⁰ - 16⁰⁰. Istnieje również możliwość rejestracji telefonicznej.

Zakres usług obejmuje:

- terapię indywidualną i grupową

- zajęcia socjoterapeutyczne
- konsultacje i porady indywidualne.

V. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU:

Prowadzone w ramach realizacji *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* działania są odpowiedzią na występowanie zjawisk społecznie uznanych za szkodliwe i niepożądane. Dobór projektów był zbieżny z intencją realizatorów mających na celu zapobieganie pojawieniu się destrukcyjnych sytuacji w danej społeczności.

Prowadzone w 2011 r. działania profilaktyczne były różnorodne zarówno pod względem zakresu tematyki, jak i sposobu przekazu zależnego od grupy odbiorców (adresatami byli uzależnieni, rodziny uzależnionych, ogół ludności). Stosownie do potrzeb wskazanej grupy uczestników realizowano zadania w trzech, niżej wymienionych, obszarach, tj.:

1. PROFILAKTYKA I-RZĘDOWA

Profilaktyka I-rzędowa ma charakter proaktywny i przedterapeutyczny. Adresowana jest do szerokiej grupy odbiorców zagrożonych zjawiskami patologii społecznej.

❖ Realizacja programów profilaktycznych na terenie szkół

Skalę działań prowadzonych przez Miasto Gdynia w 2011 r. w ramach profilaktyki I-rzędowej z uwzględnieniem podziału na obszar szkolny i pozaszkolny przedstawia poniższa tabela .

Tabela nr 9: Skala działań prowadzonych w Gdyni ramach profilaktyki I-rzędowej w 2011 r.

	Działania prowadzone w szkołach	Działania prowadzone poza szkołami	Ogółem
a) Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami - UCZESTNICTWO	53494 ⁷	3973	57467
b) Liczba dorosłych objętych działaniami - UCZESTNICTWO	9567	467	10034
c) Liczba placówek	60	2	62
d) Liczba realizowanych programów	60	49	109
e) Liczba organizacji pozarządowych realizujących działania	-	55	55

⁷ Jeden uczeń uczestniczył w kilku projektach.

⇒ Programy realizowane w szkole :

Środowisko szkolne to znacząca przestrzeń dla działań z zakresu profilaktyki uzależnień ze względu na fakt: jednoczesowego uczestnictwa dużej liczby odbiorców i spędzania znacznej części aktywnego życia na terenie placówki. Wyjątkowość otoczenia przekłada się bowiem na fakt, iż w szkole uczestnikami oddziaływań profilaktycznych są uczniowie i ich rodzice.

Realizacja szkolnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży, spójnego z programem wychowawczym szkoły to ustawowy obowiązek placówek. Celem szkolnych programów profilaktyki jest osłabienie czynników ryzyka i wzmocnienie aspektów chroniących dzieci i młodzież przed m.in. używkami. Programy te uwzględniają wszystkie zagadnienia dotyczące profilaktyki:

- dostarczają informacji o przyczynach i skutkach zachowań ryzykownych,;
- rozwijają umiejętności społeczne, stosują aktywne formy pracy z uczniem, rozpoznają zagrożenia, zapewniają tworzenie właściwych relacji;
- rozwijają i kształtują zainteresowania, zaspokajają potrzeby sukcesu;
- placówki oświatowe opracowują wewnętrzne procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych, zasady interwencji profilaktycznej;
- sprzyjają zaangażowaniu się rodziców w działania szkoły;
- zapewniają rozwój samorządności uczniowskiej.

Swoje działania szkoły opierały na diagnozie zagrożeń środowiskowych i zagrożeń szkolnych. Szkoły aktywnie współpracują z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi. *Do zadań poradni m.in. należy profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży oraz udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka, wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny, propagowanie zdrowego stylu życia*

Ogółem w 2011 r. w programach profilaktycznych realizowanych na terenie gdyńskich placówek oświatowych uczestniczyło 53494 uczniów⁸, w tym:

- 28311 stanowili uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów
- 25183 – uczniowie szkół średnich .

Dla porównania w 2010 r. w działaniach profilaktycznych, o których wyżej mowa uczestniczyło ogółem 52 292 uczniów⁹, z tego:

- 28 257 to uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów
- 24 035 – uczniowie szkół średnich .

⁸ Jeden uczeń uczestniczył w kilku projektach.

⁹ Jeden uczeń uczestniczył w kilku projektach.

Poza uczniami beneficjentami programów profilaktyki I-rzędowej byli również dorośli tj.: rodzice, pedagodzy , nauczyciele – ogółem 8 364 osób w 2010 roku i 9567 w 2011 roku.

Realizatorami prowadzonych działań byli psychologowie i pedagodzy szkolni, wychowawcy, pielęgniarki szkolne, policja, pracownicy SANEPID-u, poradni psychologiczno-pedagogicznych, Straży Miejskiej, terapeuci z poradni uzależnień. Stosowano różne formy przekazu – warsztaty, prelekcje multimedialne, przedstawienia teatralne, filmy, pogadanki, konkursy teatralne/ plastyczne.

Między innymi realizowano programy pod nazwą:

„STOP środkiem psychoaktywnym”
„Stres pod kontrolą”
„Asertywność- sztuka mówienia NIE”
„Ja, Ty, My – wobec życia i świata”
„Zagrożenia i uzależnienia współczesnego świata”
„Jak rozmawiać z młodzieżą w sytuacjach kryzysowych”
„Nie zamykaj oczu”
„Warsztaty profilaktyczne w dziedzinie uzależnień”
„Wybierz życie pierwszy krok”
„Spójrz inaczej na agresję”
„Rozwiązywanie konfliktów”
„Żyje bez ryzyka AIDS”
„Autoprezentacja”.

Przeprowadzone programy szkolne uwzględniały wszystkie zagadnienia dotyczące szeroko rozumianej profilaktyki społecznej, w tym profilaktyki uzależnień. Były dostosowane do wieku uczniów, możliwości percepcyjnych, specyfiki środowiska szkolnego i domowego, rozpoznanych zagrożeń oraz właściwego wykorzystania zasobów kadrowych.

Z analizy sprawozdań szkolnych wynika, iż:

- Nauczyciele udoskonaliли swoje umiejętności zawodowe w zakresie profilaktyki pierwszorzędowej.
- Szkoły wykazały się aktywnością w poszukiwaniu atrakcyjnych dla uczniów form realizacji zajęć profilaktycznych.
- W realizację programów profilaktyki włączani zostali rodzice, którym oferowano różnorodne formy współpracy, tj: prelekcje, pogadanki, warsztaty dotyczące rozwoju umiejętności wychowawczych, aktualnych zagrożeń cywilizacyjnych, poznawania zachowań

i reakcji typowych dla rozpoznawania zachowań mogących budzić niepokój i wymagających specjalnych działań odpowiednich do wieku.

- Nowopowstające programy profilaktyczne dostosowują treść i zadania do pojawiających się nowych zagrożeń środowiskowych i szkolnych.

Wśród efektów uzyskanych poprzez realizację działań profilaktycznych należy w szczególności wymienić:

- kształtowanie postaw aprobowanych społecznie (nie próbuję / nie zażywam, nie palę),
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom z *rodzin zagrożonych patologią społeczną*,
- uświadomienie zagrożeń wynikających z kontaktu ze środkami psychoaktywnymi, ryzykownymi zachowaniami seksualnymi,
- kształtowanie zachowań prozdrowotnych,
- nabycie przez dzieci, młodzież umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów,
- rozwijanie umiejętności zachowań asertywnych w sytuacjach trudnych.

W obszarze profilaktyki I-rzędowej działania prowadziła również Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe. Poradnia Profilaktyki Uzależnień. W zajęciach z *elementami terapii zajęciowej* dla grupy chłopców pochodzących ze środowisk zaniedbanych społecznie oraz zagrożonych patologią rozwojową w 2011 r. uczestniczyło ogółem 9 osób w wieku od 9 do 13 lat. Była to młodzież ucząca się i mieszkająca głównie w dzielnicy Działki Leśne. Warsztaty prowadzili instruktor terapii zajęciowej oraz psycholog w terminie od stycznia do grudnia 2011 r. z wykluczeniem miesięcy lipca i sierpnia. Spotkania odbywały się jeden raz w tygodniu po 2 godziny.

Zgodnie z założeniami profilaktyki uniwersalnej celem programu była ochrona młodzieży przed wejściem w problemy związane z używaniem i nadużywaniem środków psychoaktywnych. Cel ten realizowano poprzez organizację młodym ludziom alternatywnej, a zarazem konstruktywnej formy spędzania wolnego czasu, umożliwienia rozwoju zainteresowań oraz zdolności interpersonalnych typu asertywność, bądź też technik lepszego radzenia sobie ze stresem. Rozwój umiejętności społecznych, takich jak: proszenie o pomoc, asertywne zachowanie, przestrzeganie przyjętych norm postępowania w przestrzeni publicznej, daje chłopcom narzędzia do poruszania się w społeczeństwie. Nabyte umiejętności ułatwiają komunikację, zwiększają szanse sukcesów, stają się źródłem pozytywnych wzorców męskich dla dorastających chłopców. Program zajęć grupy uwzględniał następujące bloki tematyczne, tj.: wizyty na wyższych uczelniach, np.

na Akademii Muzycznej w Gdańsku, wspólne tworzenie scenariusza, reżyserowanie i nakręcanie filmu, nauka rysowania komiksów, spotkanie z projektantami robotów.

Z zadania *Konsultacje i porady indywidualne dla dzieci i rodziców* w okresie od stycznia do grudnia 2011 r. skorzystało 23 rodziców. Działaniem objęto również 27 dzieci w wieku od 7 do 13 r.ż., z tego 12 dzieci uczestniczyło w zajęciach terapii pedagogicznej. Konsultacje i terapię prowadzili pedagog i psycholog – terapeuta pedagogiczny.

Indywidualne porady, konsultacje dla dzieci i rodziców oraz terapia pedagogiczna tworzyły całościową opiekę psychologiczno-pedagogiczną rodziny, wspartą współpracą ze szkołą i kuratorami rodzinnymi.

Terapią pedagogiczną objęto dzieci przejawiające trudności edukacyjne, wywodzące się z rodzin dysfunkcyjnych, niewydolnych wychowawczo, często znajdujące się w ciężkiej sytuacji bytowej.

Od wielu lat aktywnie w realizacji projektów z obszaru profilaktyki I-rzędowej na terenie gdyńskich szkół uczestniczy Komenda Miejska Policji. W ramach gdyńskiego Policyjnego Programu Prewencyjnego „Bezpieczna przystań Gdynia” prowadzono działania zmierzające do stworzenia warunków dla bezpiecznego funkcjonowania szkoły wolnej od zagrożeń. Wśród elementów wymienionego wyżej przedsięwzięcia należy wymienić następujące działania:

1. „Dni otwarte” – założeniem projektu było zapoznanie uczniów gdyńskich szkół z siedzibą Komendy Miejskiej Policji i specyfiką zadań wykonywanych przez policjantów na niektórych stanowiskach, tj. stanowisku kierowania i monitoringu, strzelnicy, technika kryminalistyki. Goście mogli także obejrzeć sprzęt policyjny. Ogółem w dniach otwartych KMP w Gdyni uczestniczyło ok. 1000 uczniów (łącznie z kilkoma grupami przedszkolnymi).
2. NASZA MŁODOŚĆ BEZ NARKOTYKÓW, ALKOHOLU I PRZEMOCY, czyli najprawdziwsza prawda w satyrze, jak się bawimy jak się uczymy – XI edycja konkursu małych form teatralnych. Ideą pomysłodawców i realizatorów zadania było propagowanie kreatywnych form spędzania czasu wolnego przez młodzież gimnazjalną i ponadgimnazjalną. W programie uczestniczyła młodzież z gdyńskich gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych oraz świetlic sojoterapeutycznych, ognisk wychowawczych i Gdyńskiego Ochotniczego Hufca Pracy. Analogicznie do lat wcześniejszych w 2011 r. Prezydent Miasta Gdyni objął honorowym patronatem ww. konkurs. W komisji konkursowej

oceniającej wartość merytoryczną i artystyczną spektakli, oprócz policjantów zasiadali: przedstawiciel Wydziału Edukacji Urzędu Miasta w Gdyni, przedstawiciel Centrum Kultury oraz zawodowy aktor. W półfinałach udział wzięło 12 zespołów. Małe formy teatralne na stałe wpisały się w kalendarz imprez, nie tylko Komendy Miejskiej Policji w Gdyni, ale też nauczycieli, pedagogów oraz młodzieży. W grudniu 2011 r. podjęto działania związane z przygotowaniem XII edycji konkursu, którego finał planowały być na marzec 2012 r. w Teatrze Miejskim w Gdyni.

3. Pilotażowo zorganizowano przegląd Małych Form Filmowych, w których udział wzięły 3 zespoły. Mottem przeglądu były zagrożenia związane z cyberprzemocą. Zaprezentowano krótkie filmy przygotowane przez poszczególne zespoły. Przegląd zorganizowano przy współpracy z Gdyńską Szkołą Filmową.
4. SPOTKANIA EDUKACYJNE - systematycznie prowadzono prelekcje dla młodzieży, spotkania z rodzicami, nauczycielami, pedagogami, z młodzieżą ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych poświęcone szeroko rozumianemu bezpieczeństwu. Przeprowadzono 429 spotkań z młodzieżą oraz 318 z pedagogami. Każdorazowo na spotkaniach przekazywano materiały z zakresu prewencji.

Ponadto w roku szkolnym 2010/2011 kontynuowano realizację programu pn. „POLICYJNA FOCZKA UCZY ZASAD BEZPIECZEŃSTWA”, którego IV edycję zakończono w maju 2011r., a inaugurację V edycji rozpoczęto we wrześniu 2011 r. Adresatami działania byli uczniowie klas I szkół podstawowych publicznych i niepublicznych oraz dwóch szkół specjalnych. Łącznie ok. 2500 dzieci.

Zakres tematyczny programu koncentrował się na treściach dotyczących bezpieczeństwa w czasie drogi do szkoły, ostrożności w kontaktach z obcymi, bezpieczeństwa w domu i na podwórku. Omawiano niebezpieczeństwa czyhające na dzieci zimą i latem, a także bezpieczne postawy wobec zwierząt.

Każde dziecko w chwili rozpoczęcia programu otrzymało książeczkę pt. „Policyjna foczka uczy zasad bezpieczeństwa”, zeszyt ćwiczeń oraz maskotkę policyjną foczkę o imieniu „Gdynka – Ostrzeżynka”.

Miejski finał, w którym wzięło udział 6 najlepszych drużyn odbył się na terenie Prywatnej Szkoły Podstawowej Liber. Dzieci otrzymały cenne nagrody. Wszyscy finaliści uczestniczyli w wycieczce do Stacji Morskiej w Helu (fokarium).

Zdania z zakresu profilaktyki I-rzędowej czynnie prowadzili w porozumieniu ze szkołami funkcjonariusze Straży Miejskiej. W 2011 r. przeprowadzono w placówkach oświatowych 60 prelekcji o tematyce zagrożeń wynikających z palenia tytoniu oraz picia alkoholu. Projektem objęto ok. 1800 uczniów. W pogadankach uczestniczyła również młodzież i osoby dorosłe w świetlicach socjoterapeutycznych, w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej - Stowarzyszenie Alter Ego.

W 2011 r. Straż Miejska współorganizowała *Ogólnopolski Program STOP 18*. Program miał na celu zapobieganie i przeciwdziałanie sprzedaży wyrobów tytoniowych nieletnim i przedstawienie konsekwencji prawnych tej sprzedaży. W ramach akcji zrealizowano spotkania informacyjno-szkoleniowe dla sprzedawców, które odbyły się w placówkach usługowo-handlowych. Zajęcia umożliwiły sprzedawcom poznanie technik asertywnej odmowy sprzedaży wyrobów tytoniowych nieletnim.

Wspólnie z policjantami zespół ds. profilaktyki i edukacji Straży Miejskiej realizował program pn. „Bezpieczna przystań Gdynia”, którego celem jest ujawnienie i przeciwdziałanie przemocy w szkole, patologii i demoralizacji nieletnich. Straż Miejska prowadziła stałą współpracę i wymianę informacji na temat zjawisk patologicznych z dzielnicowymi, Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz kuratorami sądowymi ds. nieletnich, przedstawicielami policji oraz innymi instytucjami wykonującymi zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii.

❖ Realizacja programów profilaktycznych poza szkołą

⇒ Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Dzieci i Młodzieży „Vitava” realizowało zadanie pn. „Prowadzenie warsztatów młodzieżowych i punktu psychologiczno-pedagogicznego w dzielnicy Gdynia Witomino”. W ramach projektu w 2011 roku prowadzono tematyczne grupy, jak:

- 1) koło teatralne „Marionetki”, w którym uczestniczyło 14 dzieci. Zajęcia odbywały się w oparciu o dramę, pantomimę, mimikę, animację przedmiotu, ćwiczenia dykcyjne, pracę z tekstem, tekst muzyczny i dźwięk, przygotowywanie spektakli okolicznościowych;

- 2) koło komputerowe, w którym uczestniczyło 13 dzieci. Zajęcia były realizowane w oparciu o wykład teoretyczny połączony z pokazem lub ćwiczeniami prowadzonymi za pomocą sprzętu komputerowego. Ćwiczenia uczestników miały charakter indywidualny i grupowy;
- 3) klub otwarty, w którym uczestniczyło 15 dzieci. Podczas zajęć zapewniono uczestnikom bezpieczeństwo, zajęcia odbywały się w atmosferze tolerancji i akceptacji, umożliwiono beneficjentom aktywne spędzanie wolnego czasu, rozwijanie indywidualnych zainteresowań, takich jak: modelarstwo, zajęcia plastyczne, techniczne, krawieckie itp.

⇒ W 2011 r. w projektach o charakterze profilaktyki uzależnień uczestniczyły również gdyńskie rady dzielnic, tj.:

Rada Dzielnicy Karwiny zorganizowała dwa projekty:

- 1) w terminie od 01.03.2011 r. do 15.12.2011 r. projekt pn. „Po szkole”. Celem przedsięwzięcia była organizacja zajęć świetlicowych dla dzieci i młodzieży szkolnej z dzielnicy Karwiny. W programie uczestniczyło 20 dzieci w wieku od 7 do 16 lat.
- 2) organizacja wypoczynku letniego w ośrodku wypoczynkowym eFKa w Wielu w dniach 24.06 – 30.06.2011r. dla podopiecznych świetlicy socjoterapeutycznej "Familia II". Zadaniem objęto 25 dzieci i młodzieży w wieku 7-17 lat z dzielnicy Karwiny pochodzących ze środowisk zagrożonych patologią społeczną, szczególnie w zakresie nadużywania alkoholu, narkotyków oraz przemocy w rodzinie.

Z inicjatywy Rady Dzielnicy Pustki Cisowskie-Demptowo zorganizowano dwa zadania:

- 1) organizacja w terminie od 03.07 do 09.07.2011r. w Lubaniu wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży szkolnej ze świetlicy socjoterapeutycznej z dzielnicy Pustki Cisowskie-Demptowo. W wypoczynku uczestniczyło 30 dzieci w wieku od 9 do 15 lat;
- 2) organizacja półkolonii letnich w terminie 27.06. - 02.07.2011 dla dzieci i młodzieży szkolnej ze świetlicy socjoterapeutycznej z dzielnicy Pustki Cisowskie-Demptowo. Z projektu skorzystało 40 dzieci.

Rada Dzielnicy Grabówek podjęła inicjatywę organizacji wypoczynku letniego w ośrodku kolonijnym "Zielona Szarlota" koło Kościerzyny w dniach 09.07 – 15.07.2011r. dla 27 dzieci i młodzieży z dzielnicy Grabówek. Uczestnikami zadania byli podopieczni świetlicy socjoterapeutycznej "Familia" w wieku 8 -18 lat,

pochodzący ze środowisk zagrożonych patologią społeczną, szczególnie w zakresie nadużywania alkoholu, narkotyków oraz przemocy w rodzinie.

Z inicjatywy Rady Dzielnicy Witomino zorganizowano następujące przedsięwzięcia:

- 1) organizacja wypoczynku letniego w ośrodku wczasowym „Miechowice” w Kłęczynie w dniach 11.07.2011 - 17.07.2011. Projektem objęto 21 dzieci z dzielnicy Witomino, podopiecznych trzech świetlic socjoterapeutycznych pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 2) organizacja półkolonii letnich pod nazwą „Lato w mieście” w terminie 04.07 – 10.07.2011 oraz 18.07. - 29.07.2011 dla 22 dzieci podopiecznych świetlicy socjoterapeutycznej.

Rada Dzielnicy Działki Leśne zorganizowała w terminie 27.06 – 08.07.2011r. półkolonie letnie dla dzieci z dzielnicy. W projekcie uczestniczyło 70 dzieci z rodzin o trudnej sytuacji materialnej.

Rada Dzielnicy Redłowo w dniach 24.06 – 02.07.2011 podjęła się organizacji wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży w Kościelisku koło Zakopanego. W wypoczynku udział wzięło 44 dzieci i młodzieży z dzielnicy Redłowo.

❖ Zajęcia rekreacyjno-sportowe

- ⇒ Jednym z założeń profilaktyki uniwersalnej jest konstruktywna organizacja czasu wolnego, przekaz pozytywnych wzorców zachowania w czasie imprez sportowo-rekreacyjnych. Realizacją w 2011 r. Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w/ wymienionej formule zajmował się Młodzieżowy Dom Kultury. Zorganizował na terenie hal namiotowych oraz w obiektach sportowych przy MDK 4 festyny dla dzieci i młodzieży w wieku od 4 r.ż. do 18 r.ż. Imprezy zorganizowano w terminach 23.05.2011 r., 01.06.2011 r., 30.09.2011 r., 27.10.2011 r. . Celem jednodniowych zajęć zgodnie z intencją realizatorów była popularyzacja czynnego i aktywnego spędzania czasu wolnego oraz zdrowego, sportowego stylu życia. Ogółem w imprezach uczestniczyło 600 osób.
- ⇒ Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji to inny z ważnych podmiotów konsekwentnie realizujących na terenie Gdyni projekty z zakresu profilaktyki I-rzędowej. W 2011 r. ośrodek otrzymał dotację na realizację zadań gminy w zakresie sportowego szkolenia

dzieci i młodzieży z terenu Gdyni oraz organizacji w mieście imprez sportowych. Zamiarem realizatorów zajęć była integracja środowisk, wskazanie różnych możliwości i form spędzania wolnego czasu. Ogółem w 2011 r. - w ramach w/wymienionego zadania - zawarto z 36 organizacjami sportowymi umowy na realizację 36 projektów. Prowadzono systematycznie szkolenia w 24 dyscyplinach sportowych, a ponadto organizowano zawody sportowe. W okresie ferii zimowych i wakacji letnich organizowano obozy sportowe. Działaniem objęto ok. 3000 osób.

Tabela nr 10: Zestawienie podmiotów realizujących w na terenie Gdyni 2011 r. zadanie z zakresu profilaktyki I-rzędowej poprzez aktywność sportową

L.p.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania
1	Gdyński Klub Kyokushin Kan Karate-do	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie sztuki walki - karate
2	Gdyńskie Towarzystwo Koszykówki	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie koszykówki
3	Hokejowy Uczniowski Klub Sportowy NIEDŹWIADKI	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie hokeja na lodzie
4	Karate Klub Gdynia	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie sztuki walki - karate tradycyjne
5	Klub Karate Tradycyjnego	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie sztuki walki - karate tradycyjne
6	Klub Lekkoatletyczny GDYNIA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie lekkiej atletyki
7	Klub Sportowy DELFIN Gdynia	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie pływania
8	Młodzieżowy Klub Sportowy VISTAL ŁĄCZPOL Gdynia	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki ręcznej
9	Klub Sportowy MAXIMUS	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie kick-boxingu
10	Koleżeńsko-Amatorskie Towarzystwo Sportowe ALPAT	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki siatkowej
11	Miejski Klub Żeglarski ARKA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa
12	PTTK Zarząd Oddziału Marynarki Wojennej przy Klubie Marynarki Wojennej	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie pływania i pływania w płetwach
13	Stowarzyszenie Gimnastyki Artystycznej	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie gimnastyki artystycznej
14	Stowarzyszenie Inicjatywa ARKA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
15	Stowarzyszenie Klub Sportowy BAŁTYK	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
16	Fundacja SZTORM Gdynia	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej

17	Tenisowy Klub Sportowy ARKA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie tenisa
18	Uczniowski Klub Sportowy CHWARZNO	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie unihokeja
19	Uczniowski Klub Sportowy CHYLONIA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie koszykówki i piłki siatkowej w ramach zajęć rekreacyjnych
20	Uczniowski Klub Sportowy CISOWA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej, piłki ręcznej oraz judo
21	Uczniowski Klub Sportowy "DWÓJKA"	Otwarty turniej piłki siatkowej dla gdyńskiej młodzieży im. prof. Tadeusza Brzeskiego
22	Uczniowski Klub Sportowy "DWÓJKA"	Otwarty turniej tenisa stołowego dla gdyńskiej młodzieży
23	Uczniowski Klub Sportowy GALEON	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie judo
24	Uczniowski Klub Sportowy ISKRA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
25	Uczniowski Klub Sportowy JANTAR	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie gimnastyki artystycznej
26	Uczniowski Klub Sportowy KAR-DO Gdynia	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki ręcznej
27	Uczniowski Klub Sportowy OMEGA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie koszykówki
28	Uczniowski Klub Sportowy OPTY	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie judo
29	Uczniowski Klub Sportowy ORLIK	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie tenisa stołowego i piłki siatkowej
30	Uczniowski Klub Sportowy SIÓDEMKA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie pływania
31	Uczniowski Klub Sportowy SOKÓŁ	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie boksu
32	Uczniowski Klub Sportowy TREFL	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki siatkowej
33	Uczniowski Klub Sportowy ŻŁOTY TUR	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie siłowania na ręce
34	Uczniowski Klub Żeglarski OPTI CWM	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa
35	Wojskowy Klub Sportowy FLOTA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie: kolarstwa, tenisa, podnoszenia ciężarów, rugby 7, judo, strzelectwa sportowego oraz lekkiej atletyki
36	Yacht Klub POLSKI GDYNIA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa

Źródło: Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji

⇒ W realizacji *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* w obszarze profilaktyki I-rzędowej w zakresie aktywności sportowej uczestniczyły także

organizacje pozarządowe. Realizację projektów gmina zleciła organizacjom w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96 poz. 873 z późn. zmianami z 24.04.2003 r.). W 2011 r. zrealizowano następujące zadania:

- Klub Kolarski Trek Gdynia, program pod nazwą: „*Aktywnie do celu – kolarstwo jako wsparcie w profilaktyce uzależnień*” – beneficjentami programu były osoby powyżej 18 roku życia. Ogółem z zadania skorzystało 60 osób.
- Fundacja SZKWAŁ, program pod nazwą: „*Trzeźwe Morze – przeciwdziałanie uzależnieniom*” – celem programu była integracja i aktywizacja osób zagrożonych uzależnieniami poprzez uprawianie żeglarstwa. Ogółem w programie uczestniczyło 30 osób.

❖ Popularyzowanie informacji o szkodliwości używania środków psychoaktywnych i ryzykownych zachowaniach seksualnych.

Jednym z elementów Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2012 jest prowadzenie badań w kierunku nosicielstwa wirusa HIV. Corocznie w okolicach światowego Dnia AIDS obchodzonego w dniu 1 grudnia Gmina Gdynia finansuje realizację tygodniowej akcji pn. *Anonimowe i bezpłatne testowanie krwi w kierunku nosicielstwa HIV* przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną. Wczesne wykrycie wirusa stwarza szanse chorym na podjęcie leczenia antyretrowirusowego. Test w kierunku HIV jest obecnie jedyną znaną metodą, która potwierdza lub wyklucza zakażenie. Realizacja zadania zbiega się z Krajowym Programem Zwalczania AIDS i Zapobiegania zakażeniom HIV (*Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13.09.2005 Dz.U.189 poz. 1590*), jak również Uchwałą Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 27.11.2007 r. przyjmującą program Zwalczania AIDS i Zapobieganie Zakażeniom HIV na lata 2007-2011 dla województwa pomorskiego. Dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny wskazują, iż liczba przypadków zarejestrowanych w Polsce w okresie od stycznia do lipca 2011 r. wynosi:

- zakażenia HIV: 817 ,
- zachorowania na AIDS: 184 ,
- zgony chorych na AIDS: 50 .

W województwie pomorskim epidemiologia dotycząca zakażeń wirusem HIV , w tym samym okresie czasu przedstawiała się następująco:

- zakażenia HIV: 74 (*tj. 9% w stosunku do danych ogólnopolskich*) ,
- zachorowania na AIDS: 37 (*tj. 20% w stosunku do danych ogólnopolskich*),

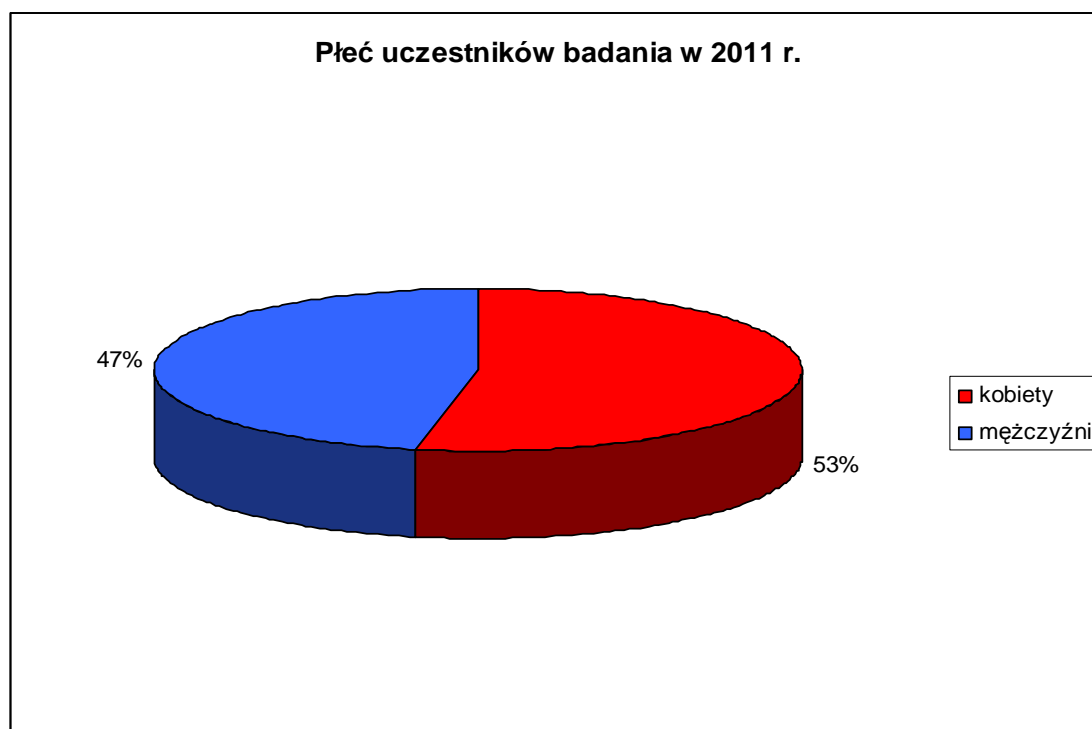
- zgony chorych na AIDS: 14 (tj. 28% w stosunku do danych ogólnopolskich).
Porównanie ogólnopolskich danych liczbowych z danymi z naszego województwa daje obraz stosunkowo wysokiego poziomu zachorowalności na AIDS i zgonów w związku z chorobą na terenie województwa pomorskiego.

Celem programu pn.: *Anonimowe i bezpłatne testowanie krwi...* było:

- zwiększenie świadomości społecznej nt. ryzykowanych zachowań i związanego z nimi ryzyka zakażenia HIV,
- zwiększenie dostępności do dobrowolnego badania w kierunku wykrycia zakażenia wirusem.

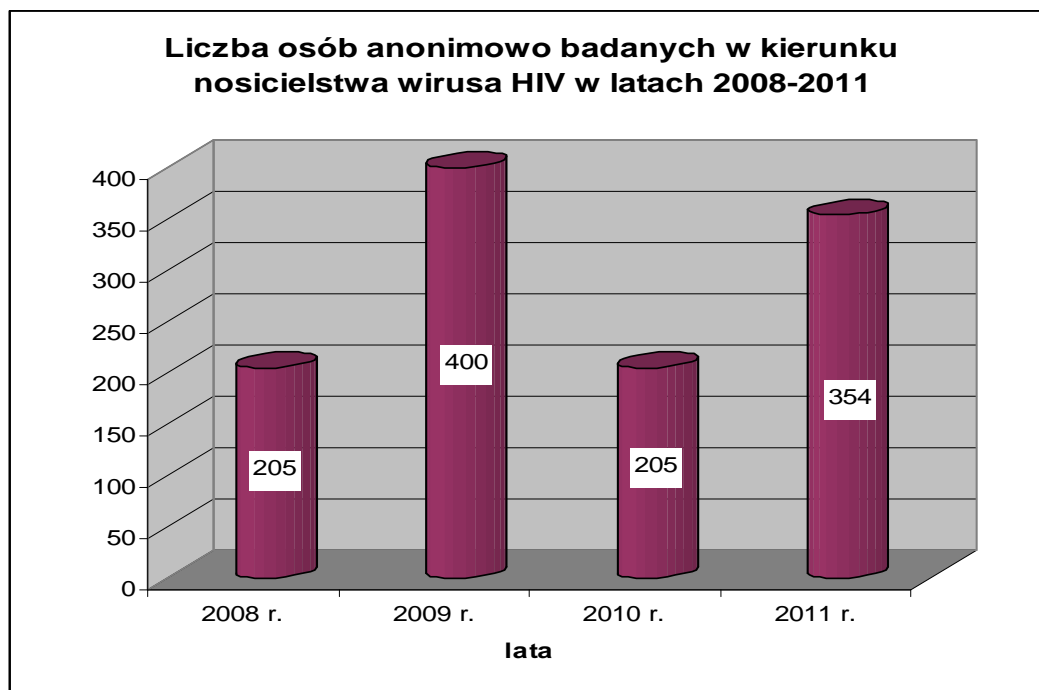
W trakcie tygodniowej akcji w terminie 28.11.2011 r. – 03.12.2011 r. przebadano 354 osoby, którym udzielono porad przed i po testowych, wykonano test przesiewowy w kierunku wykrycia zakażenia wirusem HIV, 2 osobom udzielono poradnictwa, ale nie wykonano testu (decyzja doradcy). Jednej osobie wykonano test potwierdzenia ze względu na wynik dodatni testu przesiewowego. Wśród przebadanych osób 53% stanowiły kobiety, a 47% mężczyźni.

Wykres nr 1: Płeć osób anonimowo przebadanych w kierunku nosicielstwa wirusa HIV w 2011 r.

Źródło: Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Gdyni

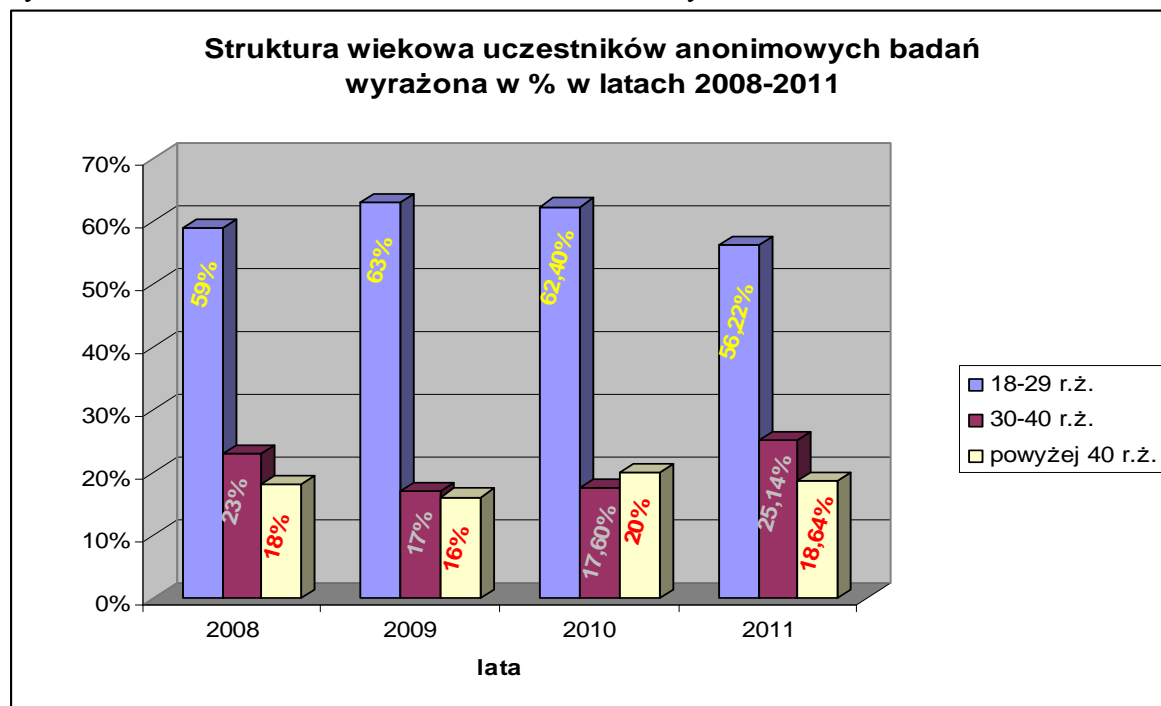
Wykres nr 2: Liczba osób anonimowo przebadanych w kierunku nosicielstwa wirusa HIV w latach 2008 – 2011

Źródło: Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Gdyni

W ciągu czterech lat w trakcie tygodniowych akcji anonimowego badania w kierunku wykrycia nosicielstwa wirusa HIV wykonano 1164 testów.

Wykres nr 3: Struktura wiekowa uczestników anonimowych badań w latach 2008– 2011

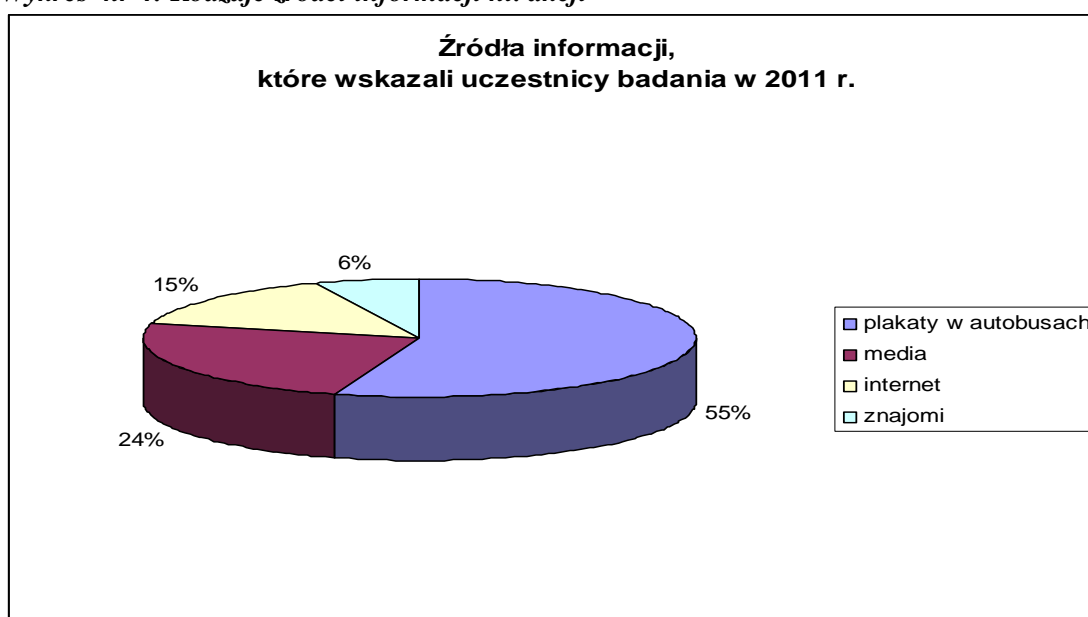

Źródło: Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Gdyni

Program zwrócił uwagę szczególnie młodych ludzi do 29 r.ż., (56,22 % uczestników badania). Dowodzi to coraz większej ich świadomości i chęci poznania swojego statusu serologicznego. Pośrednio potwierdza to również fakt, iż ta grupa wiekowa wykazuje najwięcej zachowań ryzykownych.

Do wykonawców programu należało nagłośnienie akcji w mediach, dystrybucja materiałów oświatowych, koordynacja działań. Informację o programie przekazano na konferencji prasowej, w której uczestniczyli przedstawiciele+ 8 mediów i 1 telewizji lokalnej. Ponadto informację zamieszczono również na stronach internetowych: *mmtrojmiasto.pl*, *www.interia.pl*, *www.psse.gdynia.pl*.

Wykres nr 4: Rodzaje źródeł informacji nt. akcji

Źródło: Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Gdyni

Dużym zainteresowaniem cieszyły się rozdawane materiały edukacyjne w formie broszur i ulotek. Prowadzono również reklamę w środkach komunikacji miejskiej poprzez przekazanie 130 plakatów specjalnie wydrukowanych na ten cel. Plakaty przekazano także innym podmiotom, tj.:

- placówki służby zdrowia – 40 sztuk,
- szkoły wyższe, średnie – 20 sztuk,
- zakłady pracy – 10 sztuk,
- zakłady kosmetyczne i tatuażu – 20 sztuk,
- inne (apteki, dworzec kolejowy, noclegownia, dom opieki społecznej, hospicjum)– 20 sztuk.

❖ Informacja o pomocy

W ramach przekazu informacji z obszaru profilaktyki, edukacji i wskazania podmiotów świadczących profesjonalną pomoc leczniczo-terapeutyczną prowadzono w 2011 r. następujące działania:

1. Publikowano w bezpłatnym tygodniku Rady i Prezydenta Miasta Gdyni „Ratusz” z częstotliwością dwutygodniową cykl artykułów edukacyjnych pt. „Trzeźwo myśląc” dotyczących uzależniania od środków psychoaktywnych.
2. Na stronie *www.lekarze.pl* zamieszczono i aktualizowano informacje o ofercie ośrodka.
3. Na stronie *www.zatrzymajprzemoc.pl* systematycznie co miesiąc aktualizowano dane o ofercie terapeutycznej ośrodka.
4. Zakupiono broszury dla pacjentów Przychodni Terapii Uzależnień.
5. Z myślą o rodzicach i ich dzieciach w wieku szkolnym opracowano i wydrukowano broszury na temat dopalaczy. Materiały przekazano gdyńskim szkołom.
6. W dodatku Dziennika Bałtyckiego „Gdynia przedsiębiorcza” zamieszczono ogłoszenie o ofercie terapeutycznej ośrodka.
7. Dodrukowano ulotki informacyjne o ofercie Przychodni Terapii Uzależnień.

❖ Szkolenia grup zawodowych z zakresu problematyki uzależnień

⇒ Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Gdyni w ramach akcji „dopalacze” zorganizował wspólnie z Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni w 2011r. szkolenia kadry pedagogicznej nt. „Dopalacze – nowe zagrożenia dla życia człowieka”. Kurs przeprowadzono w dwóch terminach:

- 15.02.2011 r. – dla nauczycieli szkół gimnazjalnych (29 osób),
- 22.03.2011 r. – dla nauczycieli szkół podstawowych (19 osób).

Program szkoleń uwzględniał dwa bloki tematyczne:

- 1) *Dopalacze – jako nowe środki psychoaktywne,*
- 2) *Dopalacze – kompetencje państwowej Inspekcji Sanitarnej, zagrożenia i zwalczanie zjawiska.*

Uczestnikom warsztatów przekazano materiały edukacyjne – ulotki wydane przez Ministerstwo Zdrowia i Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii (ok. 200

sztuk), scenariusze zajęć z rodzicami, ulotki dla młodzieży i rodziców, oraz płytki CD „STOP DOPALACZOM”.

⇒ W 2011 roku Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień kontynuował prowadzenie szkoleń dla różnych grup zawodowych. W swej codziennej pracy miały one bezpośredni kontakt z osobami wymagającymi skutecznych oddziaływań w zakresie profilaktyki i/lub terapii związanej z problemami uzależnień. W pierwszym półroczu 2011 r. przeprowadzono pięć szkoleń dla funkcjonariuszy Straży Miejskiej z zakresu wiedzy o substancjach psychoaktywnych, uzależnieniu, współuzależnieniu oraz informacji o formach pomocy świadczonych przez OPiTU. W szkoleniu uczestniczyło 57 osób.

Ponadto – w ramach tego zadania – zorganizowano wspólnie z Państwowym Powiatowym Inspektoratem Sanitarnym w Gdyni dla nauczycieli i pedagogów szkolenie o tematyce, jak wyżej. Oprócz wymienionych działań przygotowano warsztaty dla organizacji pozarządowych (szczególnie pracowników świetlic socjoterapeutycznych). Udział w nich wzięły 22 osoby. Tematyką szkoleń były uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz zasady wzajemnej współpracy.

W grudniu w siedzibie Urzędu Miasta Gdyni zorganizowano III seminarium dla pedagogów i psychologów gdyńskich szkół ponadpodstawowych nt. „Dobra profilaktyka i terapia uzależnień a szkoła”, w którym udział wzięło 49 osób (*zgłoszenie przekazało 59 osób*). Szkolenie zorganizowała i poprowadziła kadra Przychodni Terapii Uzależnień z pomocą Wydziału Zdrowia. Program III seminarium był odpowiedzią na tematyczne zapotrzebowanie uczestników I, II seminarium i obejmował następujące zagadnienia:

1. Mediacje rówieśnicze – skuteczne narzędzie w rozwiązywaniu konfliktów w szkole
2. Pozyskiwanie rodzica do współpracy na rzecz dziecka w szkole. Dobre praktyki.
3. Gimnazjalista z problemami ? Grupy dla gimnazjalistów.
4. Czynniki chroniące przed uzależnieniami.
5. 12 kroków – program na życie w trzeźwości.

Uczestnicy seminarium w ankiecie ewaluacyjnej bardzo dobrze ocenili użyteczność i atrakcyjność programu merytorycznego oraz organizację szkolenia. Uczestnicy zaproponowali także tematy i zagadnienia, które chcieliby, aby znalazły się na kolejnych seminariach.

Wnioskowano m.in. o poszerzenie poruszanych tematów o problematykę, dotyczącą:

- depresji i prób samobójczych u młodzieży, schizofrenię, zespół Aspergera,

- agresji wśród młodzieży i sposoby radzenia sobie z nią,
- seksualność młodzieży,
- interwencji kryzysowych,
- uzależnień behawioralnych, głównie hazardu i uzależnienia od komputera / Internet.

Osoby uczestniczące w szkoleniu otrzymały materiały konferencyjne oraz książkę edukacyjną na temat uzależnienia dzieci i młodzieży od komputera / Internetu.

2. PROFILAKTYKA II-RZĘDOWA

Profilaktyka II-rzędowa to działania o charakterze reaktywnym i terapeutycznym, skierowane do osób po inicjacji narkotykowej, do grup wysokiego ryzyka. Celem prowadzonych działań jest ograniczenie czasu i głębokości trwania dysfunkcji i umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych

Szkody zdrowotne dotyczą nie tylko osób używających środki odurzające i psychoaktywne, ale także ich rodzin. Dzieci, bliscy osób dotkniętych problemem narkomanii doświadczają poczucia niepokoju, strachu, zmienności nastrojów uzależnionego. Często żyją w stanie ciągłego stresu, co staje się przyczyną występowania u nich zaburzeń związanych z przystosowaniem się do rzeczywistości, a określonych jako współuzależnienie.

Zasięg działań prowadzonych na terenie Gdyni w 2011 r. w ramach profilaktyki II rzędowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 11: Skala działań prowadzonych w Gdyni ramach profilaktyki II-rzędowej w 2011 r.

	Działania prowadzone poza szkołami ¹⁰	Działania prowadzone w szkołach	Ogółem ¹¹
a) Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami	371	150	521
b) Liczba dorosłych objętych działaniami	64	-	64
c) Liczba placówek	14	4	18
d) Liczba programów	18	4	22
e) Liczba organizacji pozarządowych realizujących działania	9	3	10 ¹²

¹⁰ Programy m.in. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, świetlicach socjoterapeutycznych, poradniach;

¹² Dwie organizacje pozarządowe realizują zadanie zarówno na terenie szkoły, jak i poza szkołą;

⇒ Szczególne zadanie w procesie pomagania dzieciom z rodzin zagrożonych uzależnieniami odgrywają m.in. światlice socjoterapeutyczne jako placówki dziennego wsparcia.

Zastosowane metody pracy koncentrują się na takich formach pomocy dzieciom i młodzieży, które pomogą zapobiec powstaniu poważnych zaburzeń, uczą podstawowych umiejętności społecznych.

Celem światlic socjoterapeutycznych jest:

- zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom
- zapewnienie terapii wychowawczej zapobiegającej uzależnieniom
- wdrażanie do prawidłowego pełnienia ról społecznych
- łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie m.in. poprzez budowanie poczucia własnej wartości, pomoc w komunikacji z najbliższym otoczeniem oraz budowanie samoświadomości dotyczących mocnych i słabych stron u dziecka
- eliminowanie zaburzeń zachowania
- pomoc w odrabianiu zadań domowych
- stwarzanie warunków do samorealizacji
- uczenie odmowy sięgania po narkotyki, alkohol i papierosy
- stwarzanie warunków do nabywania umiejętności interpersonalnych i zgodnego przebywania w grupie
- nauka prawidłowego organizowania czasu wolnego
- właściwe podejmowanie decyzji związanych z zdrowym stylem życia
- rozwijanie prawidłowych zachowań w życiu codziennym
- zapewnienie dzieciom posiłku
- wspieranie rodziców w procesie wychowawczym poprzez indywidualne konsultacje

Wykaz adresów światlic socjoterapeutycznych działających w Gdyni:

- a) przy ul. Widnej 8, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Vitava”
- b) przy ul. Wiczlińskiej 93, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Vitava”
- c) przy ul. Nagietkowej 73, prowadzona przez Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko”

- d) przy ul. Abrahama 82, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Vitava”
- e) przy ul. Morskiej 89, prowadzona przez Gdyńskie Stowarzyszenie „Familia”
- f) przy ul. Maciejewicza 11, prowadzona przez Gdyńskie Stowarzyszenie Integracyjne „Promyk” (świetlica działała do 09.06.2011 r.)
- g) przy ul. Żeglarzy 5, prowadzona przez Stowarzyszenie Społecznej Edukacji „Non Stop”
- h) przy ul. L.Staffa 10, prowadzona przez Gdyńskie Stowarzyszenie „Familia”
- i) przy ul. Unruga 150, prowadzona przez Parafię p.w. Św. Judy Apostoła
- j) przy ul. Chabrowej 43, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Rodziny”Perspektywa”
- k) przy ul. Cechowej 22, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Rodziny”Perspektywa”
- l) przy ul. Płk. Dąbka 52, prowadzona jest świetlica i Ośrodek Profilaktyki Środowiskowej przez Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko”
- m) przy ul. Opata Hackiego 17, prowadzona jest świetlica i Ośrodek Profilaktyki Środowiskowej przez Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko”
- n) przy ul. Cyłkowskiego, prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Zawodowego i Osobistego „Zielona Myśl”
- o) przy ul. Portowej 3, prowadzona przez Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wsparcia Społecznego
- p) przy ul. Mikołaja 1 prowadzona od 01.09.2010 r. przez Gdyńskie Stowarzyszenie Św. Mikołaja Biskupa

Zaplanowana w 2011 r. na działalność 16 w/w placówek socjoterapeutycznych kwota wynosiła 1.848.500,- zł. Wydatkowano 1.814.713,96 zł przyznanych środków finansowych, w tym na dożywianie przeznaczono 176.226 zł. Do świetlic uczęszczało ok. 430 dzieci, a zajęcia prowadziło 60 osób .

Wszystkie świetlice działają zgodnie z Zarządzeniem Prezydenta Miasta Gdyni Nr 10423/09/V/O z dnia 27.04.2009r., w którym określono ogólne zasady finansowania i kontraktowania świetlic socjoterapeutycznych.

W pracy terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą są stosowane: terapia zajęciowa i socjoterapia (z wykorzystaniem elementów psychoterapii indywidualnej i grupowej). W obu tych formach pracy wykorzystywane są np. techniki i treningi

interpersonalne (praca w kręgu, rundki), burza mózgów, twórczość plastyczna, inscenizacje, odgrywanie scenek, gry i zabawy, majsterkowanie, uczestnictwo w zajęciach klubu filmowego.

Ponadto świetlice organizują zajęcia sportowo-rekreacyjne, wykorzystując najczęściej szkolne sale i sprzęt sportowy. Placówki socjoterapeutyczne we współpracy z MOPS-em organizują dla dzieci i młodzieży wypoczynek letni i zimowy.

Niektóre świetlice prowadzą zajęcia weekendowe (w skali roku kilka weekendów) o charakterze turystycznym, sportowym, integracyjnym, kulturalnym. Organizowane są wyjścia, wyjazdy, zawody sportowe i urządzane dyskoteki.

W świetlicach socjoterapeutycznych pracę opiekuńczo-wychowawczą i zajęcia edukacyjne wspierali wolontariusze (w kilku placówkach działają studenci, wolontariusze z różnych krajów europejskich w ramach umowy podpisanej z Centrum Współpracy Młodzieży w Gdyni).

Organizacje prowadzące świetlice socjoterapeutyczne uczestniczą w ogólnopolskich, lokalnych lub stworzonych przez siebie programach, np.:

- **„Razem Raźniej”** – program organizowany przez PARPA skierowany do świetlic socjoterapeutycznych w całej Polsce, mający zintegrować środowisko zajmujące się dziećmi i młodzieżą pochodzącą z rodzin patologicznych; w ramach współpracy z PARPA świetlice otrzymują różne materiały edukacyjne oraz informacje, np. na temat organizowanych konferencji;
- **„Cała Polska Czyta Dzieciom”** – ogólnopolski program skierowany do rodziców w celu zwiększenia zainteresowania dzieci książką i czytelnictwem, rozwijania więzi między rodzicami i dziećmi
- **„Wyprawy z bajką”**- warsztaty mające na celu propagowanie czytania jako sposobu spędzania wolnego czasu
- **„We Dwoje”** – program oparty na założeniach ćwiczeń metodą W. Sherborne. W przypadku świetlic praca odbywała się w kontakcie dziecko-dziecko i ma na celu podnieść sprawność ruchową, intelektualną dziecka w kontakcie z drugą osobą
- **„Podróż w nieznanie”**- relaksujące zajęcia dla dzieci, wzmacniające więzi w grupie, także poprzez wyrażanie i nazywanie uczuć

- „*Więcej komunikacji to mniej kłopotów*” - warsztaty edukacyjne dla rodziców w celu poprawy komunikacji pomiędzy nimi i dziećmi
- „*Kochaj najmniejszych braci naszych*” - to klub młodego podróżnika; poprzez zajęcia uwrażliwia się dzieci na otaczający świat natury
- „*Shrekowa Ścieżka Zdrowia*” - zajęcia z profilaktyki zdrowotnej, np. o charakterze sportowym (gimnastyka korekcyjna), propagowanie higieny ciała, jamy ustnej
- „*Miękko-Puchato-Wesoło*” - program zainicjowany przez PARPA z wykorzystaniem dużych geometrycznych miękkich klocków, dzięki którym dzieci mogą rozwijać wyobraźnię i bawić się .

Ponadto pracownicy niektórych świetlic dodatkowo organizowali comiesięczne spotkania interdyscyplinarne z przedstawicielami Policji, MOPSU i Sądu (kuratorzy).

⇒ W obszarze profilaktyki II-rzędowej wiele znacznych przedsięwzięć na rzecz rodzin, bliskich osób z problemem uzależnienia od narkotyków prowadził w 2011 r. Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień , w tym:

1. Punkt konsultacyjny dla rodziców i nauczycieli.
2. Terapia indywidualna dla młodzieży.
3. Szkoła dla Rodziców.
4. Grupa młodzieżowa dla osób eksperymentujących i używających substancji psychoaktywnych.
5. Grupa terapeutyczna dla młodzieży gimnazjalnej.

Zajęcia odbywały się w Przychodni Leczenia Uzależnień przy ul. Chrzanowskiego 3/5.

Ad.1 Punkt konsultacyjny dla rodziców i nauczycieli działał raz w tygodniu przez dwie godziny . W 2011 r. udzielono 73 porad 66 rodzicom mającym trudności wychowawcze z dziećmi. Dla porównania rok wcześniej tej samej grupie odbiorców, tj. 48 rodzicom udzielono 81 porad. Rodzice uzyskali wsparcie emocjonalne i wskazówki dotyczące postępowania z dziećmi w trudnych sytuacjach rodzinnych.

Ad.2 Terapia indywidualna dla młodzieży prowadzona była raz w tygodniu przez dwie godziny . Udzielono 67 porad 55 osobom w wieku od 15 r.ż. do 19 r.ż. Tematyka spotkań poruszała problem pijących rodziców, ról w rodzinie , systemu rodziny z problemem uzależnień itp.

Ad.3 Szkoła dla Rodziców

Głównym celem zajęć było wspieranie rodziców i poszerzanie ich kompetencji wychowawczych. W ramach programu „Szkoła dla Rodziców” odbyło się 10 warsztatów, z których skorzystało 16 rodziców. Systematycznie na zajęciach uczestniczyło 8 osób. Zajęcia odbywały się w trybie spotkań weekendowych - w piątek 4 godziny, w sobotę 6 godzin. Uczestnicy uczyli się mówić o trudnościach i słuchać innych, co pozwoliło im z dystansem spojrzeć na swoje zachowanie i poszukiwać innych niż dotychczas rozwiązań w trudnych sytuacjach.

Ad. 4 Grupa młodzieżowa dla osób eksperymentujących i używających substancji psychoaktywnych.

Formuła grupy zakładała cotygodniowe naprzemienne spotkania psychoedukacyjne oraz uczące alternatywnych form spędzania czasu. Prowadził ją jeden terapeuta. W spotkaniach grupy uczestniczyła młodzież zgłaszająca się lub przyprowadzona przez rodziców lub opiekunów do Przychodni Terapii Uzależnień, skierowana przez pedagogów lub psychologów gdyńskich szkół i placówek opiekuńczych. Najczęściej były to młode osoby eksperymentujące z substancjami zmieniającymi świadomość, palące papierosy, o biernej wycofującej postawie, nadpobudliwości psychoruchowej, z trudnościami w nauce oraz sprawiające kłopoty wychowawcze typu wagarowanie, drugoroczność, agresywne zachowanie wobec rówieśników i dorosłych. Wielu z nich pochodziło ze środowisk, takich jak: rodziny wielodzietne, z problemem uzależnienia, przestępczości, niewydolności wychowawczej rodzin, z nadzorem kuratora sądowego, ubóstwem, niskim statusem społecznym, bezrobociem i rodziny niepełne zagrożone wykluczeniem społecznym. Ogółem zakresem oddziaływań objęto 15 osób, w zajęciach każdej grupy średnio udział wzięło 6 osób wieku od 13 r.ż. do 19 r.ż. (w tym jedna dziewczyna). Zajęcia psychoedukacyjne odbywały się na terenie PTU przy ul. Chrzanowskiego 3/5, zaś zajęcia alternatywne (sportowe, rekreacyjne i kulturalne) w terenie.

Ad.5 Grupa terapeutyczna dla młodzieży gimnazjalnej

W miesiącu marcu prowadzono konsultacje do nowopowstającej grupy dla młodzieży gimnazjalnej z rodzin dysfunkcyjnych. Skonsultowano 26 dzieci (rozmowa z dzieckiem oraz rodzicem/opiekunem), z czego do grupy zakwalifikowano 15. Grupa rozpoczęła funkcjonowanie w kwietniu, prowadzona była przez dwie doświadczone w pracy z młodzieżą psychoterapeutki. Do końca czwartego kwartału do grupy przyjęto 14 dzieci, z czego regularnie uczestniczy 10. Średnio na jednych zajęciach obecnych było 7- 8 osób. W okresie wakacji letnich nastąpiła przerwa

w cotygodniowych spotkaniach. W tym czasie odbyły się 2 sobotnie maratony (jeden w lipcu, drugi w sierpniu), które miały za zadanie pomóc uczestnikom w poradeniu sobie z przerwą w terapii. Kolejny 3 maraton odbył się w grudniu, miał on charakter "spotkania wigilijnego" grupy. Celem zajęć było stworzenie młodym osobom możliwości uczestnictwa w alternatywnym środowisku o jasnych regułach i zasadach, udzielenie pomocy w zrozumieniu osobistych sytuacji życiowych, poznanie i zrozumienie siebie i własnych emocji, wyposażenie w ważne życiowo umiejętności ułatwiające konstruktywne przejście okresu poszukiwania tożsamości.

⇒ Ważnym podmiotem prowadzącym działania na rzecz zapobiegania zjawisku narkomanii w Gdyni jest Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe Poradnia Profilaktyki Uzależnień.

Zatrudnia ona specjalistów trudniących się w obszarze psychoprofilaktyki, wychowania i terapii. Celem działania poradni jest wspieranie rodziny, szkoły oraz społeczności lokalnej w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi i rozwojowymi dzieci, a także zmniejszenie liczby młodych osób, które używają środków psychoaktywnych bądź popadły w uzależnienia. Placówka obejmuje opieką całą rodzinę. Uczy niezbędnych umiejętności potrzebnych do budowania autentycznej, opartej na miłości i zaufaniu, więzi między dzieckiem a rodzicem. W 2011 r. placówka w obszarze profilaktyki II-rzędowej prowadziła następujące formy działań:

➤ *Konsultacje i porady indywidualne:*

Tabela nr 12: Liczba świadczeń udzielonych przez Edukacyjną Klinikę Centrum Arrupe Poradnia Profilaktyki Uzależnień w latach 2010 - 2011

Lp.	Rok	Konsultacje			OGÓŁEM
		Wiek 7-13 r.ż.	Wiek 14-26 r.ż.	Powyżej 26 r.ż.	
1.	2010	14	46	8	68
2.	2011	12	55	32	99

Źródło: Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe Poradnia Profilaktyki Uzależnień

Konsultacje dla jednej osoby trwały w zależności od indywidualnych potrzeb beneficjenta od jednego do kilku spotkań.

➤ *Konsultacje dla rodziców:*

Z konsultacji w 2010 r. skorzystało 56 rodziców w wieku 32 do 65 lat, a w 2011 r. również 56 rodziców w poszerzonym przedziale wiekowym, tj. od 25 do 68 lat.

Konsultacje prowadziło 6 osób, w tym: 1 pedagog, 2 specjalistów terapii uzależnień oraz 3 psychologów.

➤ *Zajęcia terapeutyczne z elementami terapii zajęciowej dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem i współuzależnionej:*

W okresie od stycznia do grudnia 2011 r. prowadzono zajęcia terapii zajęciowej – warsztaty teatralne przeznaczone dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem i sprawiającej problemy wychowawcze – podopiecznych gdyńskich domów dziecka oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych. Spotkania prowadziło raz w tygodniu w godzinach od 15 do 17, a uczestniczyło w nich 6 osób w wieku od 12 do 18 r.ż. Zajęcia prowadził instruktor terapii zajęciowej oraz psycholog.

Warsztaty teatralno-terapeutyczne stanowiły alternatywę dla młodych osób przebywających w domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Umożliwiały im atrakcyjne spędzanie wolnego czasu, a równocześnie uczyły współpracy, akceptacji samego siebie oraz wyrażania własnych emocji. Poprzez uczestnictwo w zajęciach młodzież mogła uświadomić sobie swoje mocne strony oraz własne możliwości przydatne w codziennych relacjach z rówieśnikami. Dzięki wsparciu psychologa posiadającego uprawnienia pedagogiczne, zajęcia te dawały okazję uczestnikom do pracy nad aktualnymi trudnościami psychologicznymi, a także brakami edukacyjnymi. W trakcie zajęć prowadzący wykorzystywał różne metody terapeutyczne, takie jak dramy i eurytmia.

W trakcie realizacji poszczególnych projektów osiągnięto następujące cele:

- Adresaci programu poznali i utrwaliли poprzez konkretne działania i realne zmiany w życiu konstruktywne sposoby radzenia sobie z problemami, chroniące przed podejmowaniem zachowań patologicznych, tj.: alkoholizm, narkomania, destrukcyjne relacje rówieśnicze;
- Dzieci korzystające z oferty warsztatów teatralno-terapeutycznych miały możliwość rozwijania swoich zainteresowań oraz poznanie konstruktywnych form spędzania wolnego czasu .

Bardzo istotnym ogniwem w procesie realizacji założeń Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii był w 2011 r. również Zespół Placówek im. Kazimierza Lisieckiego „Dziadka” w Gdyni. W strukturach Zespołu odnajdujemy:

1. Ognisko Wychowawcze, w ramach którego zrealizowano:

- pakiet regularnie przeprowadzanych zajęć dla 3 grup wychowawczych dzieci w wieku od 7 do 12 roku życia, które obejmowały:
 - zajęcia z elementami socjoterapii,
 - warsztaty artystyczne (plastyczne, taneczne),
 - kulinarne,
 - pracownię multimedialną,
 - warsztat techniczny,
 - program zajęć sportowych (w tym dostęp do pływalni krytej oraz sali sportowej);
- program reedukacyjnych zajęć prowadzonych indywidualnie w formach:
 - pomocy w nauce na różnych poziomach nauczania,
 - wsparcia psychologicznego,
 - diagnozy psychologicznej;
- organizację wolnego czasu w okresie ferii zimowych i wakacji letnich poprzez organizację wspólnych wyjść i wycieczek, a także zajęć na terenie placówki;

a ponadto:

- utrzymywano stały kontakt z rodzicami i opiekunami prawnymi dzieci, przy czym wart zauważenia jest fakt, iż część z opiekunów wzięła udział w zajęciach reintegracji rodzin poprzez partycypację w warsztatach edukacyjnych „Szkoły dla rodziców”;
- przeprowadzono zajęcia dla dziewcząt, których głównym przeznaczeniem była psychoedukacja seksualna tej grupy;
- wybrani pracownicy otrzymali możliwość wzięcia udziału w szkoleniu dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego;
- organizowano cykliczne spotkania stałego Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka;

- w ramach konkursu grantowego fundacji BNP PARIBAS FORTIS pt. „Cała naprzód” zrealizowano zajęcia Warsztatów Aktywności Twórczej, na które składały się:
 - warsztaty konne (15 wyjść do stadniny koni w Gdyni Kolibkach),
 - 2 rejsy jachtem po Zatoce Gdańskiej,
 - wyjazd dzieci z Ogniska oraz młodzieży ze Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego na obóz survivalowy w Bory Tucholskie;
- prowadzono również stały kontakt z kuratorami, pedagogami szkół i innymi instytucjami;
- zapewniano nieodpłatnie posiłki dzieciom;
- ponadto przez cały rok organizowano imprezy okolicznościowe z okazji świąt, jak np. z okazji:
 - Dnia Dziecka,
 - Walentynek,
 - Dnia Babci i Dziadka,
 - Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia.

Podsumowując, w 2011 r. z pomocy Ogniska Wychowawczego skorzystało 50 rodzin, w tym 54 dzieci. Problem uzależnienia alkoholowego obecny był w 21 rodzinach, natomiast problem narkotykowy w 1 rodzinie.

2. Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego, w ramach której zrealizowano:

- zajęcia w 3 grupach socjoterapeutycznych dla młodzieży w wieku gimnazjalnym, które obejmowały:
 - socjoterapię,
 - warsztaty artystyczne (w tym: filmowe, taneczne, teatralne, plastyczne, czy kreatywnego szycia),
 - kulinarne,
 - warsztaty techniczne,
 - pracownię multimedialną,

- program zajęć sportowych poprzez dostęp do pływalni krytej oraz sali sportowej z wyposażeniem do ćwiczeń siłowych;
- zajęcia prowadzone z podopiecznymi indywidualnie w formie:
 - pomocy w nauce szkolnej,
 - wsparcia psychologicznego,
 - diagnozy psychologicznej;
- zajęcia dla 6 grup pracujących z małymi dziećmi, tj. od 4 do 7 r. ż. oraz ich rodzicami metodą Ruchu Rozwijającego wg Weroniki Sherborne; w każdej grupie przeprowadzono cykl 12 spotkań warsztatowych;
- 3 edycje grup psychoedukacyjnych dla młodzieży, dla których zajęcia odbywały się raz w tygodniu; grupy obejmowały:
 - w 1. edycji – 16 spotkań (między 8.12.2010 r. a 1.04.2011 r.),
 - w 2. edycji – 12 spotkań (między 8.04.2011 r. a 29.06.2011 r.),
 - w 3. edycji – 16 spotkań (między 12.10.2011 r. a 25.01.2012 r.);

a ponadto:

- zapewniano pomoc w formie nieodpłatnych posiłków.

W 2011 r. z pomocy Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego skorzystało 46 dzieci w grupach socjoterapeutycznych, 31 osób w grupach psychoedukacyjnych oraz 56 osób w grupach Ruchu Rozwijającego metodą Weroniki Sherborne. Problem uzależnienia w rodzinach młodzieży korzystającej z działalności Placówki dotyczy:

- ✓ 23 rodzin z grup socjoterapeutycznych (alkoholizm),
- ✓ 12 rodzin z grup psychoedukacyjnych (alkoholizm),
- ✓ natomiast uzależnień od narkotyków nie stwierdzono.

3. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (SOW)

W ramach działalności Ośrodka:

- kontynuowano realizację Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który ma na celu głównie świadczenie pomocy ofiarom i osobom uwikłanym w przemoc domową;

- ofiarom przemocy udzielono schronienia w Hostelach dla Osób Doświadczających Przemocy;
- kontynuowano prowadzenie warsztatów edukacyjnych „Szkoły dla rodziców” oraz superwizje dla pracowników;
- osobom doświadczającym przemocy udzielano licznych konsultacji z prawnikiem, psychologami oraz pracownikiem socjalnym;
- zorganizowano przesłuchania dzieci zgodnie z koncepcją „Niebieskiego Pokoju”;
- zorganizowano terapię indywidualną dla osób doświadczających przemocy (niezależnie od wieku), realizowaną w gabinetach prywatnych;
- zorganizowano także terapię indywidualną dla wybranych podopiecznych Ogniska Wychowawczego i Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego;
- realizowano terapię systemową oraz konsultacje dla członków rodzin, w których występuje zjawisko przemocy, zgłaszających się dobrowolnie lub mających nakaz sądowy;
- wszczęto kilkakrotnie interwencje kryzysowe oraz procedurę „Niebieskiej Karty” wobec wybranych osób, które zgłosiły przemoc domową (przy współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym oraz w związku z uczestnictwem w spotkaniach grup roboczych);
- zorganizowano ciąg spotkań o charakterze interdyscyplinarnym, w których udział wzięli psycholodzy, pedagodzy, kuratorzy, funkcjonariusze Policji, pracownicy socjalni oraz asystenci rodzin ze współpracujących ośrodków i instytucji; spotkania te miały na celu całościowe zebranie informacji na temat rodzin, opracowanie harmonogramu prac, a także wdrożenie skutecznej strategii działania względem członków rodzin, narażonych na przemoc domową;
- współdziałano m.in. z:
 - sądem,
 - prokuraturą,
 - kuratorami sądowymi,
 - OIK,
 - OPiTU,
 - PZP,

- PPP,
- szkołami;
- uczestnictwo przedstawicieli Ośrodka w licznych konferencjach i szkoleniach, których organizatorem był MOPS w Gdyni, a które dotyczyły Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Programu Wsparcia Osób Bezdomnych;
- ustalono zasady współpracy Ośrodka z MOPS w kwestii finansowania psychoterapii indywidualnej dla osób korzystających ze wsparcia Ośrodka (od września 2011 r.);
- zrealizowano pakiet zajęć korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

Reasumując, Ośrodek w 2011 r. udzielił pomocy 358 osobom, które doświadczyły przemocy domowej. W ramach działań ośrodka udzielono 940 świadczeń, na które składały się 1372 spotkania, w tym:

- ✓ 18 osób umieszczono w Hostelu dla Osób Doświadczających Przemocy,
- ✓ przeprowadzono 8 interwencji kryzysowych, czego skutkiem było zgłoszenie sprawy do sądu, prokuratury lub na Policję,
- ✓ założono 6 Niebieskich Kart ofiarom przemocy w rodzinie,
- ✓ przeprowadzono 261 indywidualnych konsultacji,
- ✓ 56 osób wzięło udział z terapii systemowej,
- ✓ 16 osób skorzystało z oferowanego poradnictwa prawnego,
- ✓ 65 osób, podzielonych na 4 grupy, wzięło udział w warsztatach edukacyjnych „Szkoła dla Rodziców” (istniała także możliwość indywidualnych konsultacji),
- ✓ 23 osoby uczestniczyły w terapii indywidualnej.

Problem uzależnienia od alkoholu dotyczył 10 klientów Ośrodka i występował w 81 rodzinach, natomiast problem narkomanii dotyczył 2 klientów i występował w 9 rodzinach. Obie wymienione powyżej formy uzależnień dotyczyły łącznie 5 rodzin.

Jeśli chodzi o prowadzone oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, to należy podkreślić, iż:

- z zajęć skorzystało 50 osób (z czego 8 osób skorzystało z tego rodzaju pomocy w grupie zamkniętej, a 42 osoby w systemie otwartym, przy czym dla 5 osób spośród tej grupy była to kontynuacja z 2010 r.);

- udzielono również 106 konsultacji sprawcom przemocy;
- odbyły się 54 spotkania grupowe;
- „grupa otwarta” spotykała się w siedzibie MOPS w Gdyni przy ul. Grabowo 2, natomiast grupa zamknięta w Areszcie Śledczym przy ul. Kurkowej 12 w Gdańsku;
- 32 osoby zgłosiły swoje uczestnictwo w spotkaniach grupy otwartej, lecz 18 osób przerwało konsultacje;
- 10 osób zgłosiło chęć uczestnictwa, ale nie rozpoczęło udziału w grupie;
- pełny cykl spotkań grupowych ukończyło 16 osób;
- 2 osoby (spośród wymienionych powyżej 16) uczestniczyły w terapii uzależnienia od alkoholu lub narkotyków (grupa otwarta w Gdyni).

⇒ Z ofertą dla rodzin zmagających się z problemem narkotykowym występował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni, w ramach działalności ściśle powiązanej z Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii.

Ogółem w 2011 r. pomocą społeczną objęto 5 665 rodzin, w których liczba osób wynosiła 10 723. Pod opieką MOPS znajdowały się 22 osoby, u których potwierdzono uzależnienie od środków psychoaktywnych. W większości były to osoby samotne.

Wszystkie podjęte dziania pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz rodzin zagrożonych uzależnieniami, w tym dotkniętych problemem narkomanii, miały na celu:

1. uświadomienie rodzinom istnienia problemu narkotykowego oraz eliminacja zjawiska zaprzeczania problemowi uzależnienia lub minimalizowania jego negatywnych skutków na wszystkich członków rodziny.
2. Motywowanie współuzależnionych członków rodzin do podjęcia terapii i uczestnictwa w grupach wsparcia.
3. W przypadku decyzji członków rodzin o udziale w terapii – pilotowanie i monitorowanie postępów uczestników.
4. Motywowanie klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej do powstrzymania się przed nadużywaniem środków odurzających.
5. Prowadzenie kontroli miejsc przebywania osób bezdomnych poprzez organizowanie wspólnych patroli pracowników Zespołu ds. Bezdomnych, streetworkera i Straży Miejskiej w celu popularyzowanie idei korzystania

ze specjalistycznego wsparcia w sytuacji uzależnienia oraz w sytuacjach interwencyjnych.

6. Motywowanie podopiecznych Tymczasowego Ośrodka Opiekuńczego do rozpoczęcia terapii odwykowej, również szpitalnej, a także kierowanie tych osób na regularne spotkania, mające na celu omówienie problemu choroby alkoholowej i narkomanii, zagrożeń chorobowych oraz ochrony zdrowia (w ubiegłym roku z terapii odwykowej skorzystało 3 mieszkańców Ośrodka Opiekuńczego, w tym 2 z terapii szpitalnej). Wspieranie osób uzależnionych przez psychologa i terapeutę ds. uzależnień i mobilizowanie w okresach abstynencji do jej utrzymywania.
7. Motywowanie rodziców i opiekunów prawnych do *zapisania* dzieci do świetlic socjoterapeutycznych.
8. W ramach wytycznych przeprowadzanego projektu „Rodzina Bliżej Siebie”, motywowanie współuzależnionych członków rodzin do skorzystania z możliwości leczenia odwykowego oraz terapii, prowadzonych przez pracowników socjalnych i asystentów rodzin. Łącznie dzięki realizacji projektu w 2011 r.:
 - ✓ zdiagnozowano 25 uzależnień, przy czym 43 osoby skorzystały z indywidualnej terapii uzależnienia, a 22 dzieci zostało włączonych do indywidualnej terapii w ramach NDA;
 - ✓ u 30 osób zdiagnozowano syndrom DDA (na indywidualną terapię uczęszczało 28 osób);
 - ✓ na przeciwalkoholową terapię zamkniętą w Żukówku skierowano 3 osoby (1 osoba ukończyła terapię).
9. Świadczenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego.
10. Rozpowszechnianie informacji na temat możliwości zapobiegania i wychodzenia z uzależnienia przy wsparciu ofert pomocowych gdyńskich instytucji i organizacji zajmujących się problemem (w tym rozpowszechnianie ulotek, informatorów oraz danych teleadresowych konkretnych placówek).
11. Zharmonizowaną i ścisłą współpracę z Przychodnią Terapii Uzależnień od Środków Psychoaktywnych i Współuzależnienia w Gdyni, ul. Chrzanowskiego 3/5, w przypadkach osób mających problemy z uzależnieniem od narkotyków.
12. Współpracę z kuratorami i pedagogami szkolnymi, zawieranie kontraktów socjalnych, kształtowanie indywidualnych programów wychodzenia

z bezdomności. *W momencie stwierdzenia zaniedbywania obowiązków przez rodziców – występowanie do Sądu Rodzinnego o objęcie rodziny kuratelą.*

13. Organizowanie i umożliwienie udziału rodzinom w ofertach o charakterze profilaktycznym, mających na celu promowanie zdrowego stylu życia oraz przekazywanie pozytywnych wzorców spędzania czasu wolnego, w tym przede wszystkim:

✓ cykliczne spotkania z lekarzem mające na celu podniesienie świadomości w zakresie chorób;

✓ projekt „Szkoła dla rodzin” polegający na organizowaniu indywidualnych konsultacji z pedagogami w celu rozwiązywania problemów wychowawczych z dziećmi oraz podnoszenia umiejętności wychowawczych;

✓ projekt „TWÓRCZY RODZIC” - 8 spotkań rodziców wraz z dziećmi w wieku przedszkolnym, którzy wychowując dzieci, pozostają w domu i nie podejmują pracy zarobkowej (dzięki uczestnictwu w projekcie rodzice zwiększyli swoje kompetencje w zakresie gospodarowania czasem wolnym dzieci, a także zwiększyli wiedzę na temat technik i narzędzi wspólnej zabawy z dzieckiem);

✓ projekty dla dzieci i młodzieży poświęcone rozwijaniu zainteresowań, w tym m.in.:

- „Zabójcza matma i cała reszta” /współpraca z biblioteką, filia nr 14/ - pomoc dzieciom szkolnym w nauce,
- kompensacja braków środowiskowych i edukacyjnych dzieci i rodzin /biblioteka, filia nr 18/ - zajęcia manualne dla dzieci prowadzone przez pracowników socjalnych,
- zajęcia teatralne dla dzieci /biblioteka, filia nr 18/,
- warsztaty „Mały konstruktor” - połączenie zabawy z elementami edukacji i nauki współpracy w grupie,
- zajęcia plastyczne dla dzieci z rodzin zastępczych,
- wycieczki: krajoznawcza do Mega Parku pod Grudziądzem, spływ kajakowy rzeką Słupią dla dzieci i rodziców zorganizowany wraz ze świetlicą socjoterapeutyczną „Światłowcy”, wycieczka do parku rozrywki Loopy's World;

✓ organizowanie zabaw dla dzieci z różnych gdyńskich dzielnic (m. in. z okazji Dnia Dziecka, Mikołajek, zabaw karnawałowych, czy pikników rodzinnych);

✓ organizowanie festynów dla dzieci z różnych gdyńskich dzielnic (m. in. Festyn Rodzinny, Festyn z okazji Europejskiego Dnia Sąsiada);

✓ organizowanie letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci, w tym udział dzieci w koloniach z elementami socjoterapii i profilaktyki uzależnień.

14. Realizacja projektu „ŁAJBA” skierowanego do dzieci i młodzieży w wieku 6-18 lat (z podziałem na dwie grupy wiekowe), pochodzących z rodzin, które korzystają z pomocy Ośrodka, w tym również rodzin zgłoszonych przez kuratorów rodzinnych Sądu Rejonowego w Gdyni. W organizowanych zajęciach regularnie uczestniczyło 30 dzieci. Projekt oferował program wychowawczy połączony z ofertą zajęć hobbystycznych, kulinarnych, plastycznych, a także nauki języków obcych oraz uczestnictwo w korepetycjach. Głównym celem przeprowadzenia projektu było:

- ❖ spowodowanie pozytywnej zmiany funkcjonowania rodzinnego, szkolnego, społecznego, emocjonalnego dzieci i młodzieży,
- ❖ wdrażanie do odpowiedzialności i nauka przestrzegania obowiązujących norm,
- ❖ minimalizowanie zachowań agresywnych,
- ❖ profilaktyka uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych.

15. Współpracę ze stowarzyszeniami oraz innymi podmiotami, które pracują z zagrożonymi uzależnieniem dziećmi i młodzieżą, wywodzących się z grup wysokiego ryzyka (w tym np.: Ognisko ZMCH "Polska YMCA" w Gdyni, Miejska Biblioteka Publiczna – filie, Fundacja „Pan Włodek”, świetlice socjoterapeutyczne).

Z ofertą działań na rzecz środowisk zagrożonych uzależnieniami wystąpiło w 2011 r. Stowarzyszenie „Lepsze życie” na Rzecz Zdrowienia z Kryzysów Psychicznych i Osobistego Rozwoju. Program pn. „Kochać i pracować” adresowano do grupy młodych osób w wieku 18-25 lat będących w kryzysie psychicznym związanym z wchodzeniem w dorosłość i pochodzących z rodzin patologicznych. Nierzadko osoby te w związku z napotykanymi trudnościami ryzykownie piły alkohol, eksperymentowały z używkami, narkotykami.

Celem programu było wsparcie psychiczne uczestników w momencie kryzysu rozwojowego, uczenie zachowań przydatnych w procesie adaptacji do nowych ról społecznych, a tym samym zapobieganie rozwojowi ryzykownego picia i zachowaniom dysfunkcyjnym. Ogółem z projektu realizowanego w terminie od 15

września do 14 grudnia 2011 r. skorzystało 30 osób, w tym w zajęciach grupowych uczestniczyło 12. Nabór uczestników prowadzono poprzez współpracę z :

- Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni, ul. Reja 2a
- Urzędem Pracy w Gdyni
- Centrum Zdrowia Psychicznego w Gdyni, ul. Traugutta 9.

Projekt realizowano dwuetapowo. Prowadzono konsultacje psychologiczne celem przygotowania uczestników do pracy w grupie terapeutycznej. W grupach terapeutycznych stosowano metody terapii psychoanalitycznej. Spotkania grupy psychoterapeutycznej odbywały się dwa razy w tygodniu

3. PROFILAKTYKA III-RZĘDOWA

Uzależnienie jest chorobą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości zainteresowanej osoby. Można je określić jako działanie szkodzące zarówno danej osobie jak i jej otoczeniu.

Celem profilaktyki III-rzędowej mającej charakter leczniczo – rehabilitacyjny jest przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego, ograniczenie szkód zdrowotnych związanych z uzależnieniem oraz umożliwienie osobie leczącej się powrotu do społeczeństwa.

Głównym podmiotem świadczącym pomoc terapeutyczną, medyczną osobom uzależnionym od substancji psychoaktywnych oraz członkom ich rodzin na terenie Gdyni jest Przychodnia Terapii Uzależnień (PTU), będąca w strukturze OPiTU.

W PTU w 2011 zarejestrowano ogółem 850 pacjentów (w 2010: 790), w tym:

pacjenci uzależnieni: **452 (440 w 2010)** , w tym 270 po raz pierwszy (**256 w 2010**) , w tym 96 kobiet (**90 w 2010**)

pacjenci współuzależnieni : **398 (350)**, w tym po raz pierwszy 301 osoby (282).

Udzielono ogółem 4125 (3313) porad indywidualnych, w tym:

- dla uzależnionych : **2519 (2189)** - dla współuzależnionych : **1606 (1124)**

Udzielono ogółem 1725 (994) świadczeń grupowych, w tym

- dla uzależnionych : **1008 (616)** -dla współuzależnionych : **717 (378).**

Tabela nr 13: Porównawcze dane statystyczne dotyczące osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i współuzależnionych leczonych w Przychodni Terapii Uzależnień.

	KATEGORIA	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
I	Liczba zarejestrowanych Uzależnionych	368	440	452
A	po raz pierwszy	176	256	270
B	Kobiet	76	90	96
II	Liczba zarejestrowanych współuzależnionych	260	350	398
A	po raz pierwszy	198	282	301
B	Mężczyzn	55	74	87
III	Łączna liczba zarejestrowanych pacjentów	628	790	850
IV	Ilość przyjęć indywidualnych	2816	3313	4125
a	Specjaliści psychoterapii Uzależnień	2247	2444	3228
b	Instruktor terapii uzależnień	419	483	599
c	Lekarze	150	197	298
A	Dla uzależnionych	1955	2189	2519
B	Dla współuzależnionych	861	1124	1606
V	Ilość świadczeń grupowych	994	841	1725
A	Dla uzależnionych	616	602	1008
B	Dla współuzależnionych	378	239	717

Źródło: PTU w Gdyni

Należy zaznaczyć, iż leczenie odbywa się na zasadzie dobrowolności i nieodpłatności, co wynika z *Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i Ustawie o ochronie zdrowia psychicznego*. Jak wynika z tabeli nr 13 liczba ogółem zarejestrowanych, zarejestrowanych po raz pierwszy, współuzależnionych corocznie wzrasta, co świadczyć może o wzroście świadomości o zagrożeniach związanych z uzależnieniem oraz szkodach zdrowotnych związanych z uzależnieniem od środków psychoaktywnych.

W ramach terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych w PTU przeprowadzono 10 maratonów terapeutycznych, w tym:

- 8 dla uzależnionych (podstawowy program terapii: 4, pogłębiony: 4)

- 2 dla współuzależnionych.

Dla porównania w 2010 r. zorganizowano 8 maratonów terapeutycznych dla wyżej wymienionej grupy odbiorców.

Ogółem udzielono 89 (69) dodatkowych świadczeń grupowych, a w maratonach średnio udział wzięło 8,9 osób (8,6 w 2010).

Terapię uzależnionych jak i współuzależnionych na terenie Gdyni prowadziła również Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe Poradnia Profilaktyki Uzależnień. W 2011 r. poradnia udzieliła ogółem pomocy 332 osobom (w 2010 r.: 351 osób) zamieszkałym bądź uczącym się na terenie Gdyni i jej okolic. W ramach tego pomocą indywidualną objęto 317 osób (2010 r.: 275), a grupową 15 osób (2010 r.: 76). W przełożeniu na przekrój wiekowy pacjentów ze świadczeń skorzystało:

- 60 dzieci (w 2010 r.: 68),

- 107 młodzieży (osobom w wieku 14 – 26 r.ż.) (w 2010 r.: 138),

- 165 dorosłych (w 2010 r.: 145).

Od 24 lutego do 31 grudnia 2011 roku poradnia prowadziła następujące działania:

➤ Terapia indywidualna:

Celem indywidualnej terapii uzależnień było zaprzestanie sięgania po wszelkie środki psychoaktywne przez pacjenta.

W okresie realizacji zadania terapią indywidualną objęto 46 osób (w 2010 r.: 49) w wieku od 14 do 26 lat oraz 6 osób (w 2010 r.: 4) w wieku powyżej 26 lat używających lub uzależnionych od narkotyków. Ponadto ofertą terapeutyczną otoczono 48 rodziców oraz innych bliskich (żony, rodzeństwo) osób uzależnionych od środków psychoaktywnych. Przekrój wiekowy pacjentów odnajduje się w przedziale od 26 do 71 r.ż. W zależności od złożoności problemu oferta kliniki przewidywała terapię krótkoterminową trwającą 12-16 spotkań (do 4 miesięcy), a także długoterminową – ponad 48 spotkań (1 rok). Terapię prowadziło 2 specjalistów terapii uzależnień oraz psycholog.

Podjęte działania miały za zadanie udzielenie pomocy młodzieży i ich rodzinom w rozwiązywaniu trudnych sytuacji i różnego typu problemów, związanych z poważnymi kryzysami rozwojowymi, wiekiem dojrzewania, używaniem środków psychoaktywnych bądź innymi formami uzależnienia. Objęcie pomocą terapeutyczną również rodziny młodzieży stworzyło warunki sprzyjające całościowemu rozwojowi młodego człowieka, aby osoba narażona na uzależnienie otrzymała odpowiednią pomoc

w środowisku rodziny. Rodzice mogli nauczyć się sposobów praktycznego oddziaływania wychowawczego przez zniwelowanie własnych trudności psychologicznych, jak: problemy w komunikacji, brak kontroli impulsów emocjonalnych, nieumiejętność radzenia sobie ze stresem itp. Zajęcia indywidualne obejmowały: konsultacje, poradnictwo, terapię krótko – i długoterminową oraz interwencję kryzysową.

Osiągnięto następujące cele:

- Beneficjenci objęci programem terapii indywidualnej dokonali strukturalnych zmian wewnętrznych, nabyli umiejętności koniecznych w rozwiązywaniu problemów i trudności będących przyczyną destrukcyjnych zachowań, poprawili zdolność konstruktywnego funkcjonowania w rodzinie i życiu społecznym
- Rodziny i osoby bliskie osób uzależnionych otrzymały wszechstronne wsparcie i pomoc psychologiczną i edukacyjną w utrzymaniu stabilizacji rodziny, stabilizacji indywidualnej i wspieraniu utrzymania abstynencji przez dzieci;
- Młodzi ludzie uczestniczący w grupie wsparcia dla młodzieży uzależnionej podjęli pracę, co pomogło im w utrzymaniu abstynencji i pełnej reintegracji społecznej;
- Rodzice dzieci otrzymali pomoc i wsparcie w rozwijaniu swoich umiejętności wychowawczych .

Zgodnie z zapisem art. 1 ust. 1 pkt 1 *Ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii* do zadań własnych gminy należy m.in. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem. W 2011 r. Miasto Gdynia – wspólnie z samorządami Gdańska i Sopotu – wsparło finansowo Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego w celu utworzenia pierwszej w naszym regionie specjalistycznej poradni leczenia substytucyjnego.

Zadaniem poradni jest realizowanie programu leczenia metadonem, czyli substytutem heroiny. Metadon jest to opioidowy lek przeciwbólowy. Działanie przeciwbólowe metadonu jest zbliżone, ale kilkukrotnie silniejsze od morfiny. Względnie długi czas działania leku wykorzystano w programach leczenia zespołu abstynencji u osób uzależnionych od opiatów oraz w programach substytucyjnych. Metadon podawany jest tylko osobom, które mimo wielokrotnych prób nie potrafiły sprostać tradycyjnemu leczeniu. Ważność terapii metadonowej polega na tym, iż jest ona ostatnią formą pomocy dla uzależnionych od opiatów.

Przedsięwzięcie to tym bardziej jest znaczące, że w województwie pomorskim w aglomeracji trójmiejskiej jest największy odsetek uzależnionych od opiatów, dla których oferta poradni leczenia metadonowego będzie wskazana i celowa.

VI. PODSUMOWANIE

Raport przedstawia informacje o zagrożeniach, dostępie do leczenia i formach profilaktyki adresowanej do różnych grup odbiorców. Prezentuje integrowanie wszystkich podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie narkomanii, zarówno w zakresie ograniczania podaży i niesienia pomocy osobom uzależnionym, jak i w realizacji programów profilaktycznych. Wartością programu jest kontynuowanie działań gwarantujących systematyczność, doskonalenie form pracy i dostępność do usług. Szeroki zakres aktywności, różnorodność i wielość podejmowanych inicjatyw determinują skuteczność w walce z problemami uzależnień. Za szczególnie istotne uznać należy wszystkie obszary działań adresowanych do dzieci i młodzieży, które przygotowują do odpowiedzialnego życia, wspierają w zmaganiu się z trudnościami, służą kształtowaniu charakterów, uczą kreatywności, wyposażają w umiejętności interaktywne.

Analiza zagrożeń potwierdza wagę doskonalenia form i poszukiwania nowych obszarów działań, nieustawanie w ograniczaniu dostępu do środków psychoaktywnych i istotną rolę edukacji w uświadamianiu zagrożeń, jakie niosą.

Dostęp do środków uzależniających uzasadnia konieczność wszystkich działań i inicjatyw, których celem jest zarówno tworzenie atrakcyjnych ofert rozwijających zainteresowania i pasje, jak i wspierających osoby zagrożone uzależnieniem i uzależnione.

Opracował zespół:

1. Naczelnik Wydziału Zdrowia – Teresa Marzejon
2. Zastępca Naczelnika Wydziału Zdrowia – Ewa Pinkowska
3. Główny Specjalista – Katarzyna Janiszewska

Nadzór nad opracowaniem:

Wiceprezydent Miasta Gdyni – Ewa Łowkiel

